

İSVİÇRE'DE SUÇA YÖNELEN GENÇLERLE İLGİLİ YASAL ÇALIŞMALAR, BU ALANDAKİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI VE TÜRK GENÇLERİNİN SUÇA YÖNELMELERİYLE İLGİLİ GÖZLEMLER*

Nihat Tarımeri**

GİRİŞ

İsviçre'de 18 yaşının altında olan çocuk ve gençlere yönelik ceza ve iyileştirici uygulamaların esasları ilk kez 1937 senesinde İsviçre Ceza Yasasında yapılan değişikliklerle ele alınmış olup, bu değişiklikler 1942 yılından itibaren yürürlüğe girmiştir. 1971 yılında da, bu uygulamalarla ilgili iyileştirme çalışmalarına başlanmıştır ve yapılan yeni değişiklikler 1974 yılından beri yürürlükte bulunmaktadır. Koşulların değişmesinin yanı sıra yaklaşımların da değişmesi nedeniyle, şu sıralarda da yeniden bazı maddelerin değiştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır ve bu değişikliklerin gerekli tartışmaların tamamlanmasından sonra en erken 1990. yılında yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

İsviçrenin kendine özgü yapısından kaynaklanan Kanton İdare sisteminden dolayı Gençlik Ceza Yasası üç değişik şekilde uygulanmaktadır. Kantonların idari bakımdan özerk olmaları bu uygulama farklılığına nedendir. Uygulamada yasa esastır, ancak yorumlar ve işlemler farklılık göstermektedir. Açıklayacağım uygulama halen Zürih Kantonundaki uygulamadır ve bu uygulama yöntemi bir çok Kantonda da uygulanmaktadır. Ancak, bu kantonlarda görülen, uygulamalardaki başarılı sonuçlar, diğer kantonların da bu uygulamaya yavaş yavaş geçmesine neden olmaktadır.

Ekim, 1984 yılından beri çalıştığım Zürih Gençlik Savcılığı, Gencin, Gençlik Ceza Yasasına göre soruşturmasını yürütmekle, onu tanıyarak, nedenlerini irdeleyerek, ceza, cezanın uygulanması ve iyileştirme hizmetlerini de birlikte yürütmekle görevlidir. Halen, Zürih Kantonunda "Jugend-anwaltschaft" diye adlandırılan, nüfus ve coğrafi koşullara göre Kantona dağılmış olarak bulunan 9 Gençlik Savcılığı Kurumu bu görevi yürütmektedir. Türkçe karşılığı Gençlik Cumhuriyet Başsavcılığı anlamına gelebilecek "Jugendstaats-anwaltschaft" adlı denetleyici bir kuruma bağlıdır. Burası ise Kanton Eğitim Bakanlığının Gençlik Dairesine bağlıdır. benim çalışma alanım, Kantonda yaşayan Türk vatandaşları olduğu için, Kantondaki bütün Gençlik Savcılıklarıyla çalışmaktayım ve vakaların yoğunluğundan dolayı çalışma merkezimi Zürih'dir. Zürih Gençlik Savcılığında benden başka 7 Gençlik savcısı ve 7 Sosyal Hizmet Uzmanı çalışmaktadır.

* Bu yazı 27.7.1987 tarihinde kaleme alınmıştır.

** Zürih Gençlik Savcılığında görevli Sosyal Hizmet Uzmanı.

Personel atanması ise, ancak bir kadronun boşalması ile yapılır. Boşalan kadro için duyuru yapılır ve başvuranlar, yazılı sınav yapılmadan doğrudan görüşmeye alınır. Başvuru yapanların evli veya çocuklu olması ile ilgili bir yasal düzenleme yoktur. Başvuruda bulunanlarla yapılan görüşmelerde, başvuru kişinin bilgi ve becerisinin yanısıra, ilerde çalışacağı ekibe uyum sağlayıp sağlayamayacağı en fazla göz önüne alınan konudur. Çünkü, İsviçre'de Sosyal Hizmet kurumları bir ekip çalışması yürütmektedir, kesinlikle belli bir hiyerarşi yoktur ve herkes kendi işinden sorumlu bulunmaktadır. Görüşmeler sonunda, ekibe girmesi kararlaştırılan adayın belgeleri, onay için Jugendstaatsanwaltschaft'a gönderilir. Onaydan geçen karar, ayrıca, Kanton İdare Komisyonun'dan geçtikten sonra yürürlüğe girer.

Zürih Kantonunda, Gençlik ceza uygulamasında Gençlik Mahkemesi, mahkemeye gidilmesi gereken durumlarda yer almaktadır. Gençlik Mahkemesinin yargıcı, her dört senede bir, halk tarafından seçilen yargıçlardan birinin kendi aralarında yaptıkları görev bölümüyle belirlenir. Gençlik Ceza Kanununun verdiği yetki ile, Gençlik Savcılıkları sınırlı bir ceza uygulaması yapabilmektedir. Bundan dolayı her vaka için Gençlik Mahkemesine başvuru yapılmamaktadır. Uygulamayı aşağıda daha geniş olarak açıklamaya çalışacağım.

Uygulama: Bir gencin böyle bir uygulamaya tabi tutulması için, gencin Ceza Kanunu kapsamına giren bir suça yönelmiş olması gerekmektedir. Böyle bir suça yönelme durumu, polis tarafından tespit edilirse veya gençten birisi davacı olmuşsa, polis ilk sorguyu yapmakla yükümlüdür. Polis teşkilatı içinde, gençlerle ilgili özel eğitim almış olan polisler sorgulamayı yaparlar. Polis sorgulama sonunda hazırladığı raporu Gençlik Savcılığına gönderir. Polis tarafından sorgulamanın 24 saat içinde bitirilememesi durumunda, Polis Gençlik Savcılığından izin almak zorundadır. Gençlik Savcılığının ise, polisin ileri sürdüğü nedenlerle Yargıçlar Kuruluna başvurarak 15 er günü geçmemek koşuluyla izin talebinde bulunması gerekmektedir. Her 15 günde bir başvuru yenilenir. Böyle bir durumda, Gençlik Savcısı ve Sosyal Hizmet Uzmanı gençle temas halinde dir. Durum özellikle ailesine bildirilir. Ailenin Yüksek Yargıçlar Kuruluna uygulama ile ilgili itiraz hakkı, belli süre içinde, bulunmaktadır. Genç, tutukevinde gençlere ait bölümde gözetim altında tutulmaktadır ve hemen hemen her tutukevinde gençler için ayrı bir bölüm bulunmaktadır.

Ancak, soruşturmanın durumu, gencin o andaki ve geçmişteki durumları değerlendirilerek, Gençlik Savcılığı tarafından hizmetine hemen başlanabilir. Bu amaç doğrultusunda, genç bir yurda, veya bir ailenin yanına veya ıslahevine yerleştirilebilir. Yurda (Heim) yerleştirilirken, gencin içinde bulunduğu sorunlar önemlidir. Okulla ilgili sorunu varsa, içinde okulu olan bir yurda yerleştirilir, şayet gencin uyuşturucu madde bağımlılığı varsa özel tedavi merkezlerine

veya yurtlarına yerleştirilir. Genç için herhangi bir karar verememe durumu varsa, veya gencin suçu çok küçük boyutta olup ancak, tekrar suça yönelebilecek izlenimi yaratıyorsa genç özel gözetim amacıyla kurulmuş Gözetim Merkezine yerleştirilir. Burada, özel eğitilmiş yurt personelinin ve Sosyal Hizmet Uzmanlarının yanı sıra psikiyter ve psikolog da görev yapmaktadır. Gözetim dönemi burada en fazla altı aydır ve Gençlik Savcısı her ay Hakimler Kurulundan izin alır. Sosyal Hizmet Uzmanı ise gencin sık sık ziyaretine giderek o'nun gelişimini izler. Bu sırada ailesi ile de sıkı bir çalışmaya başlanır. Altı ay sonuna doğru Gözetim Merkezi gencin iyileştirilmesi için, hangi imkanlar varsa bunlardan birini önerir. Yapılan teklif genç için gerçekçi ve uygulanabilir ise, örneğin bir ailenin yanına yerleştirilmesi uygun görülüyor ise gencin yerleştirileceği aile Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından aranır veya yurda yerleştirilmesi önerilmiş ise gencin durumuna uygun yurt aranır ve genç buralarda deneme amacıyla kalabilir. Genç, yurda ve aile yanına yerleştiği zaman, tamamen Sosyal Hizmet Uzmanının Gözetimindedir. Gencin gelişimi çok sıkı bir şekilde izlenir. Gelişme istenildiği şekilde olmazsa yeni bir kurum veya ailenin yanına yerleştirime olanağı aranır. Bu çalışmaların ışığında, genç için ideal bir yer bulunduğu kesin kanaat getirilirse, Gençlik Savcısı mahkemeye başvurarak duruşma tarihi talebinde bulunur. Duruşmaya kadar, sosyal hizmet uzmanı gencin gelişimini, aile yapısını, suça yönelme nedenlerini, yerleştiği kurumdaki gelişmelerini içeren bir rapor hazırlar. Genç veya çocuk şayet bir kurumda kalıyorsa, kurumun hazırlamış olduğu rapor önce Gençlik Savcılığı'na gelir, ve rapor Mahkemeye gönderilir. (Aile ve yurda yerleştirme olayında kurumlar Gençlik Savcılığına sorumludur).

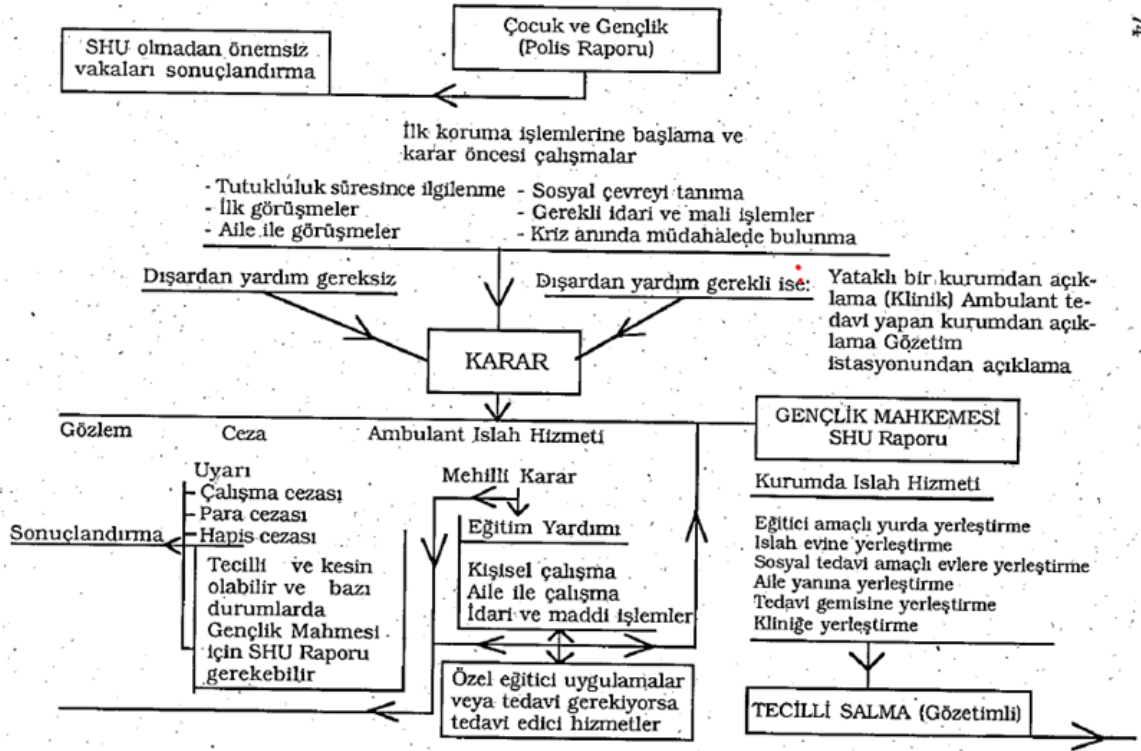
Duruşma günü genç, gencin mahkeme tarafından görevlendirilen avukatı (ailesi kabul etmezse, kendilerince görevlendirilen bir avukat), gencin ailesi, gençlik savcısı, sosyal hizmet uzmanı hazır bulunur. Duruşmanın başkaları tarafından izlenmesi ve yayınlanması yasaktır. Gençlik yargıcı ve iki yardımcı duruşmayı yönetirler. İddaaanamlar ve savunmalar yapıldıktan sonra yargıcı ve yardımcıları durumla ilgili her türlü bilgiyi aldıktan sonra karar verirler. Duruşma tek celsede yapılır. Yargıcın verdiği karara on gün içinde itiraz edilmezse karar yürürlüğe girer. Verilen bütün bu hizmetler Gençlik Savcılığı tarafından yürütülür.

Çizelge: 1

Gençlik savcılığının diğer vakalar için çalışma yönetimi ise polis raporunun Savcılığa gelmesi ile başlar (tutuklanmama durumunda). Gençlik Savcılarının birisi olayla ilgilenmesi amacıyla görevlendirilir. Gençlik Savcısı ise, birlikte çalıştığı Sosyal Hizmet Uzmanı ile birlikte dosyayı okuyup, beraber bir görüşme tarihi sap-tarlar ve genci ve ebeveynini Savcılığa davet ederler. Onyediyarşından büyük gençlerin işlemiş olduğu suç pek ciddi değil ise gencin kendisi davet edilir.

ÇİZGE: 1

SOSYAL HİZMET UZMANININ GENÇLİK SAVCILIĞINDAKİ FONKSİYONU

Görüşmeye Sosyal Hizmet Uzmanı genel olarak, genci kendi bürosunda görüşmeye alarak başlar. Gençle görüşülürken gencin yaşantısı, ailesi ve okulla ilişkisi, meslek öğreniyorsa nasıl olduğu, suça nasıl yöneldiği ve nasıl bir ceza beklediği, suçtan sonra yaşantısındaki değişiklikler ve gelecek hakkında düşünceleri ile hobileri belirlenmeye çalışır, bu görüşmeden sonra genç Gençlik savcısı tarafından görüşmeye alınarak olayla ilgili soruşturması yapılır. Sosyal Hizmet Uzmanı ise bu sırada gencin ailesi ile görüşme yapar. Görüşmede, Gençlik Savcılığının görevleri anlatılır, ailenin yaşantısı, gencin aile içindeki durumu, ailenin olaya ve gence yaklaşımı ve nasıl bir ceza beklentilerinin olduğu görüşülür. Daha sonra Gençlik Savcısı ve Sosyal hizmet uzmanı cezayı veya iyileştirme gerekiyorsa bunların ne olacağı konusunda görüşürler ve sonuç hemen genç ve ailesine bildirilir. Hemen değerlendirilemeyecek bir durum varsa, aile ve gençle ilgili görüşmeler devam edebilir.

Gençlik Savcısının ve sosyal hizmet uzmanının, uygulamada en fazla üzerinde durdukları konu ceza mı yoksa iyileştirme mi olduğudur. Şayet gencin kendi durumu ve yaşantısı iyileştirmeyi gerektiriyorsa çalışmaya hemen başlanır. Ceza gerekiyor ise ceza verilir ve ceza uygulamasına hemen geçilir.

Gençlik Savcılığı Ceza Kanunu'na göre aşağıdaki ceza ve iyileştirme imkanlarını kullanır. Uygulama yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. 7 - 14 yaş grubu «çocuk» olarak, 15 - 18 yaş grubu ise «genç» olarak değerlendirilir.

7 - 14 yaş grubu için genelde aşağıdaki disiplin cezaları uygulanmaktadır.

UYARI: Bu ceza uygulaması genelde 12 yaşın altında olanlar için uygulanmaktadır. Genelde, bir dükkandan küçük şeyler çalanlar için ve çocukluk yapısından meydana gelen olaylar için bu ceza uygulanır.

ÇALIŞMA CEZASI: Genel olarak 12 yaşından yukarı olan çocuklar için uygulanır. Gençlik Savcılığı bir çocuğa 14 güne kadar mahkeme kararı olmadan çalışma cezasını uygulayabilir. Bu uygulamada çocuk, bir kamu kurumuna gönderilerek yapabileceği bir işte çalıştırılır. Ancak çalışma zamanı okulundan boşta kalan zaman da olmaktadır. Çalıştığı yerde, çalışması ile ilgili bir rapor hazırlanır. Şayet iyi çalışmıyorsa ceza tekrarlanır.

Bu yaş grubu için en fazla uygulanan ceza yöntemidir. Savcılığa gelen çocuk bir ceza beklentisi içinde bulunmaktadır. Bu durumda sosyal hizmet uzmanı çocuğun çalışmasının bir ceza olup olmadığını nasıl değerlendirdiğini görüşme sırasında belirler. Bazen, çocuk iki ya da üç günlük bir çalışma cezası beklentisi içinde ise daha fazla çalışma cezası uygulanır. Çalışma cezası bittikten sonra çocukla tekrar görüşülür ve uygulamanın nasıl olduğu tespit edilir.

Gerekirse çocuğa, evde de çalışma cezası uygulanabilir. Bu ge-

nelde 12 yaşın altında olanlar içindir. Örneğin evde temizliğe yardım etme, bulaşık yıkama gibi. Daha sonra cezanın uygulanıp uygulanmadığı aile ile görüşülür. Bu cezayı uygularken genelde, aile çocuğunu olaydan dolayı dövmüş ise, aileye çocuk eğitiminde başka ceza yöntemlerinin olduğunu göstermek oldukça olumlu sonuçlar vermektedir.

OKULDAN UZAKLAŞTIRMA: Çocuğun olayı, okulda olmuşsa 1 - 6 yarım güne kadar okula gitmeme cezası verilebilir. Ancak bu uygulama, çocuğun okulda dışlanmasına neden olduğu için pek uygulanmamaktadır.

İyileştirme amacına yönelik Özel uygulamalar: Çocuğun ailesi ve çevresi ile herhangi bir sorunu varsa, okulda başarısı düşükse, bu durumda çocuk için özel uygulamalar yapılabilir. Bunun için örneğin, okulda durumu iyi değilse ve iyi olabilecekse, ek ders alınması sağlanır, psikolojik bozuklukları varsa, doktor tedavisine alınması sağlanır. Bunların ücreti Gençlik Savcılığı tarafından karşılanır, aile ise gelirine göre katılımda bulunur.

Bu uygulamada, çocuğun suça yönelmesi, aileden kaynaklanıyorsa, aile görüşmeye alınır veya tedaviye uygun işler aile tedavisine gönderilebilir. Örneğin, çocuk boş zamanlarını değerlendirmiyorsa, belli kurs programları hazırlanır ve uygulamaya sokulur. Bu uygulamada temel amaç, çocuğun ve ailenin durumuna göre toplum içinde iyileşmesini sağlamaktır. Şayet, buna imkan yoksa geçici olarak yatılı bir kuruma da yerleştirilebilir.

EĞİTİM YARDIMI: Bu uygulama, genel olarak, çocuğun ailesinin, sorunları çözemeyecek durumda olduğu zaman öncelik kazanır. Ayrıca çocuğun okulda da sorunları varsa, bu uygulamaya hemen geçilir. Bunda suçun cinsi önemli değildir. Burada dikkat edilen, çocuğun ve ailesinin yapısı ve koşullarıdır. Eğitim Yardımına ihtiyaç duyulduğu belirlendiği zaman Gençlik Savcılığı kararı yazar ve aileye bildirir. Şayet on gün içinde itiraz edilmemezse uygulama başlar. Fakat, bu uygulamaya geçilmeden önce ailece görüşülür, şayet ailenin yapısı birlikte çalışmaya uygun değilse başka imkanlar aranır.

Eğitim Yardımını, tamamen Sosyal hizmet uzmanı yürütür. Sosyal Hizmet Uzmanı çocuğun okul durumu ile ilgilenir, aile içindeki durumunu inceler, evde sorun varsa onların düzeltilmesi için çaba sarfeder örneğin cep harçlığı, ihtiyaçlarının belirlenmesi, okulda durumu iyi değilse ek ders imkanı gibi.

Eğitim Yardımı en az iki seane uygulanır. Şayet durum düzelmemişse, her iki senede bir değerlendirilerek, 24 yaşına kadar sürdürülebilir.

Bu uygulamada çocuk ailenin yanında düzeleceği izlenimi bırakmıyorsa, sosyal hizmet uzmanı sorunun cinsine göre, çocuğu bir ailenin yanına veya okulu bulunan bir yurda yerleştirilebilir. Bu

durumunda savcılık Gençlik Mahkemesine başvurmak zorundadır. Bu aşamaya kadar, bütün uygulama için mahkeme kararına gerek yoktur; savcılığın almış olduğu karar yeterli ve geçerlidir.

15 - 18 Yaşında olan gençler için ceza ve iyileştirme hizmetleri:

Bu yaştaki gençler için, disiplin cezası bulunmamaktadır. Uygulamanın adı "doğrudan ceza"dır. Bu cezalar ise şunlardır.

UYARI: Genelde trafik suçlarında ve istenilmeden katılınan olaylarda verilir.

ÇALIŞMA CEZASI: Eğer gencin ilk suçu ise, kendi durumu ve gelişimine göre veya gençliğin verdiği psikolojik durumundan dolayı bir olaya yöneldi ise buna Gençlik Savcılığı 14 güne kadar çalışma cezası uygulayabilir. 14 günden fazla ceza için mahkeme kararı gerekmektedir. Fakat mahkemeye gitme bu uygulamada ender görülmektedir. Şayet genç savcılık tarafından verilen çalışma cezasını uygulamamakta direnirse o zaman mahkemeye gidilir.

PARA CEZASI: Genelde trafik suçları için veya küçük hırsızlık olaylarında uygulanır. Bu uygulama için gencin mutlaka çalışmakta olması ve kendine ait bir gelirinin olması gerekmektedir. Geliri olmadığı zaman, çalışma cezası uygulanır. Para cezası süreli olarak da verilir. Örneğin en az altı ay içinde başka bir suç işlemediği zaman cezaı ödemesine gerek yoktur. İsviçre'de gençler 16 yaşından itibaren meslek öğrenmeye başlar ve belli bir aylıkları vardır. Bu nedenle cezaı kendisi ödediği için bu ceza İsviçreli gençlerde oldukça etkili bir ceza olmaktadır.

İyileştirmeye yönelik özel uygulamalar: Gencin kendisi veya ailesi ile sorunları bulunuyorsa veya tedavisini gerektiren özel sorunları varsa örneğin ruh hastalığı veya uyuşturucu bağımlılığı gibi bir durum söz konusu ise, bu sorunlarla ilgili bir kurumla temas kurulabilir ve gerekliyse genç oraya yerleştirilir. Yerleşmesine gerek yok ise, tedavisi dışardan takip edilir.

Uyuşturucu madde kullanan gençler için özel tedavi merkezleri bulunmaktadır. Bunlar yatılı olduğu gibi, çalışan gençler için ilaçla ve sosyal tedavi yöntemleri uygulayan gündüzlü tedavi merkezleridir. Eğer genç uyuşturucu maddeye bağımlılığından dolayı, suça yöneliyor ise, hemen tedavi kurumuna yerleştirilir tedavi sonrasında da takibi yapılır.

Şayet genç, çalışıyor veya meslek öğreniyor, ancak ailesi ile sorunları varsa, bu gençler için oluşturulmuş sosyal tedavi amaçlı, belli bir sorumlu ile birlikte oturacağı "ev grup"larına yerleştirilir. Bunlara "Wohngemeinschaft" denilir. Eğer, genç meslek öğrenmekte ise, gencin maddi veya okul harcamaları Gençlik Savcılığından karşılanır.

Gençte, tedavisini gerektirecek boyutta bir ruh hastalığı var ise, kliniğe yerleştirilir. Genç için bir karar verememe durumu söz ko-

nusu ise Gözetim Merkezi'ne yerleştirilerek, onların önereceği yöntemle göre uygulama yapılır.

EĞİTİM YARDIMI: Eğitim yardımı, bu yaş gurubunda bulunan gençler için de uygulanır. Gencin sorunları, özellikle ailesinden ve yaşadığı ortamdan kaynaklanıyor ise genç ve ailesinin sorunların çözümünü için uğraşacak durumları yok ise, çözüm için yardıma ihtiyaç duyuyorlar ise, Eğitim yardımı uygulamasına Gençlik Savcılığı karar verebilir. Bu kararı almak için mahkemeye başvurmaya gerek yoktur ve uygulama sosyal hizmet uzmanı tarafından yürütülür. Uygulama, Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından gerek görülür ise 24 yaşına kadar devam edebilir. Bu uygulamada önemli olan, gencin ve ailenin, sosyal hizmet uzmanı ile birlikte çalışmaya hazır olmalarıdır. Şayet, birlikte çalışma imkanı yoksa, sorunların çözümü sağlanamıyorsa, gencin bir aile yanına veya bir yuvaya veya İslahevine yerleştirilmesi söz konusudur.

AİLE YANINA YERLEŞTİRME: Şayet gencin gelişimi ailesinin yanında iyiye gitmiyor ise, özel olarak kurs görmüş ailelerin yanına yerleştirilir. Yerleştirme işlemi Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından yürütülür, deneme süresi bittikten sonra mahkemeye başvurulur. Genç akrabasının yanına yerleştirilse bile mahkeme kararı gerekmektedir. Bu uygulamada, aileye belli bir ücret de ödenmektedir. Gencin, eğitim de dahil olmak üzere bütün gereksinimleri Gençlik Savcılığı tarafından karşılanır. Aile de gelir oranında belli katılımda bulunmak zorundadır. Genç 18 yaşına geldiği zaman, gözetim altında tutulmak koşuluyla bir ev tutabilir.

YURLARA (HEİM) VE İSLAHEVİNE YERLEŞTİRME: Eğer genç, kendinin, ailesinin ve çevresinin imkanları ile iyileştirilmeyecek durumda ise veya geleceği için bir kurum eğitimi gerekiyorsa, gencin gelişimi bir kurum gözetimine ihtiyaç gösteriyor ise, örneğin eğitim yardımı sırasında kendisine sunulan imkanlarla düzelememiş ise, ve suç işlemeye devamlı yöneliyor ise, ayrıca çevredeki olanaklar içinde meslek edinme imkanı kısıtlı ise, örneğin okul durumu yeterli değilse; uyuşturucu madde bağımlısı ise; eğitilmesi oldukça zor bir genç ise İsviçre'nin çeşitli yörelerinde bulunan özel amaçlı yurtlara (Heim) veya İslahevine, Gençlik Savcılığı tarafından yerleştirilebilir. Buralara yerleştirmek için deneme döneminden sonra mahkeme kararı gerekmektedir. Gözetim, Savcılık tarafından yürütülür, zorluklar var ise yer değiştirilebilir. Yurtlarda kalma süresi en az bir senedir. Ancak, eğitim amaçlı kurumda eğitimin sonuna kadar veya meslek edinene kadar kalabilir. İslahevlerinde ise, belli bir eğitim yapıyorsa en fazla üç sene kalabilir. Tedavi amaçlıysa, tedavinin sonuna kadar, tedavi bittikten sonra gene bir kuruma yerleştirilmesi gerekiyorsa, ilgili kuruma da yerleştirilir.

İsviçre'de halen, 250 civarında çocuk yuvası, eğitici yuvalar, geçici sorunların çözülmesi amacıyla taşıyan yuvalar, uyuşturucu kullananların hem tedavisini hem de çevreye uyumunu sağlayan

yurtların yanı sıra, doğrudan ceza kanunundan dolayı özel eğitimi yapan ve aynı zamanda ıslahevî durumunda olan 6 tane kurum bulunmaktadır. Ayrıca 6 tane de gözetim merkezi bulunmaktadır. Gençlik hâpishanesi ise 3 tane'dir. Bazı ıslahevlerinde kapalı bölüm de bulunmaktadır. Ama hâpishane durumunda değildir, daha özel durumları vardır. Bu kurumlar, İsviçre'nin Almanca konuşulan kantonlarına yöneliktir. Fransızca İtalyanca konuşulan kantonlar için çeşitli kantonlarda yer alan ayrı özel kurumlar da bulunmaktadır. Bu kurumların bir kısmı özel kurulan vakıflar tarafından kurulmuşlardır. Ancak, bu gibi kurumlara kanton bütçelerinden ek maddi yardım yapılmaktadır. Bunların özel denetimleri, Gençlik ve Eğitim Bakanlıkları tarafından oluşturulan özel komisyonlar tarafından ve yurtların kendi aralarında oluşturdukları komisyonlar tarafından yerine getirilmektedir. Kantonlar kurumlara -özellikle kapasite bakımından büyük ise, ve kendi bölgelerinden genç veya çocuk yerleştirme durumu söz konusu ise - maddi yönden katılımda bulunmaktadır. Her kurum maddi yönden ve idari yönden özerk sayılabilir. Gençlik Savcılığı bir genç veya bir çocuğu yurda veya ıslahevine yerleştirdiği zaman kuruma ücret ödemek zorundadır. Ücretler de, kendi kantonundan gelenle, başka kantondan gelen arasında farklılık göstermektedir.

Kuruma yerleştirilen genç veya çocuğun giyecek ve tatil giderleri de savcılık tarafından karşılanır. Kurumlar, doğrudan Gençlik Savcılıklarına karşı sorumludurlar. Aileler ise, harcamalara gelirleri oranında katılımda bulunurlar. Şayet, ailenin gelir durumu iyi değilse hiç bir katılımda bulunmalarına gerek yoktur. Aile'nin katılımı gencin 18 yaşına kadar gelmesiyle biter. İyileştirme amacıyla Zürih Kantonu ceza kanunu kapsamına giren gençler için sene de yaklaşık üç milyon Frank harcama yapmaktadır. Görünüşe göre bu miktar oldukça yüksektir. Ancak harcama insana ve geleceğe yapılmakta olduğu için az bile bulunmaktadır.

İsviçre'de ıslahevleri, gencin giriş yaşına göre iki gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birisinde yaş sınırı 15, diğerinde 17'dir. Her ikisinde de amaç, gencin meslek öğrenmesini sağlamaktır. Kuruma yerleştirilen genç, kurumdaki çeşitli çalışma atölyelerinde üç ay çalışır. Buralarda yapabileceği bir mesleğe karar verir ise o dalda meslek eğitimine başlar. Meslek eğitimini tamamlayan okul da kurumun içindedir. Meslek öğrenmek istemeyen genç ise en az bir sene en fazla üç sene olmak üzere bu kurumda kalır.

17 yaşından büyüklerin gittiği ıslahevlerinde gençler 22 yaşına kadar kalabilir.

Eğitim veren yuvalar ve ıslahevleri oldukça küçük kapasitelidir. Halen, en fazla genç alabilen bir ıslahevî 80 kişiliktir. Gençler burada maksimum 12 kişilik guruplar halinde, eğitimcileri ile birlikte yaşarlar. Eğitimci, özel yurt eğitimcisi yetiştiren okullardan mezun olanlardan oluşur. Eğitimci sayısı genel olarak kurumda

kalan genç sayısı ile orantılıdır. Kurumlar genel olarak küçük köylerin yanına kurulmuştur. ve çevre ile bir uyum içindedir. Herhangi bir duvarla çevre arasında bir engel bulunmamaktadır.

Gencin buralarda boş zamanlarını değerlendirmesi amacıyla her türlü imkan bulunmaktadır. Genç ilk üç ay, kuruma uyum sağlamışsa, hafta sonları köye yalnız başına gidebilir, üç ay sonra, hafta sonları ailesini de ziyaret etmesine izin verilir. Gençlerin buradaki yaşam koşulları oldukça iyidir. Kendilerine ait odaları bulunmaktadır ve bunların temizliğinden de kendileri sorumludur. Kuruma yerleştirilen gençle, sosyal hizmet uzmanı en az ayda bir defa görüşür. Çıkan sorun varsa birlikte çözülmesi için çalışılır. Ailesi ile de ilişki devam ettirilir; gencin ev ziyaretleri sırasında sorun çıkıyorsa onlar da çözülmeye çalışılır.

Gencin, kurumdan çıkması yaklaştıkça, görüşmeler ve çalışmalar artar. Eğer, genç kurumda bir meslek öğrenmiş ise, edindiği mesleğe göre bir iş yeri aranır. Ailesinin yanına dönebilir, ancak genç dönmek istemiyorsa, veya ailenin şartları eskisi gibi ise genç, bir ev tutabilir veya Wohngemeinschaft'lara yerleştirilir. Şayet genç bir meslek öğrenmemiş ise, gene kendisine bir iş sahibi olma imkanı sağlanır. Genel olarak her İslahevinin, ceza süresi biten gençler için, İslahevi tarafından kurulmuş, şehirlerde bir "Wohngemeinschaft"ları vardır. İslahevinden çıkmadan önce, gencin kendi imkanları yeterli değilse, buralara yerleştirilerek topluma uyumu, bu kurum aracılığıyla sağlanmaya çalışılır.

Kurumdan çıkan gençler, (İslahevi veya yuvadan) en az bir sene, sosyal hizmet uzmanının gözetimindedir. Gençteki gelişmeler devamlı olarak izlenir, şayet durumda düzelme yoksa, iyileştirme çalışmalarına tekrar başlanabilir. Genç çalışmakta ve normal hayata döndü ise, kişisel ilişkiye devam edilir, gerekirse bütçesinin planlanması dahil, her türlü işlem birlikte yapılmaya çalışılır.

Görülmektedir ki, gençlerle ilgili Ceza Kanunu uygulaması, genel olarak Gençlik Savcılığı tarafından yürütülmektedir. Amaç, gence ceza vermektense, iyileştirme çalışmaları yapma ve bunun içinde toplumdaki bütün kaynaklardan yararlanmadır.

Bu konu ile ilgili sayısal örnek vermek gerekirse, Zürih Gençlik Savcılığına gelen 1986 yılındaki 663 vaka ile uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu vakalardan 204'üne uyarı, 189 una çalışma cezası, 56'sına tecilli para cezası, 41 ine kesin para cezası, 20 sine eğitim yardımı, 6 sına özel uygulama, 69 una belli bir kurumda gözetim, 19'una kuruma yerleştirme, 25'ine savcılık tarafından gözetim, 4'ü aile yanına yerleştirme, 15 tecilli hapis cezası, 19'una kesin hapis cezası uygulamaları yapılmış olup, 663 vakadan 34'ü için mahkemenin karar alınmıştır.

Böyle bir uygulamaya gidilmesi yani Gençlik Savcılığının özellikle iyileştirme hizmetlerini yürütmesi, denetlemesi, sonuçlarını

takip etmesi, devletin çocuğu koruyup kollaması felsefesinden kaynaklanmaktadır. Devlet, yasalarla çocukları ve gençleri kollamak ve korumak zorundadır. Ayrıca yürürlükte olan Gençlik Koruma Yasasına göre çocuk ve gençler, basın karşısında da koruma altına alınmışlardır. herhangi bir suça yönelen genci kimliği ve resmi basın aracılığı ile yayınlanamaz ve bilgi verilemez.

TÜRK GENÇLERİNİN DURUMU

1964 yılında, 4.500 Türk vatandaşının yaşadığı İsviçre'de Türk nüfusu özellikle 1970 yılından sonra artarak, 1980 yılında 38.000'e ve 1987'de ise 55.000'e yaklaşmıştır. Halen İsviçre'de yaşayan Türk vatandaşlarının % 32'si senelik olarak uzatılan oturma izinine, % 68'i ise sürekli oturma iznine sahiptir. Türk vatandaşlarının % 54'ü erkeklerden, % 46'sı ise kadınlardan oluşmaktadır. Genel nüfusun % 42'si ise 19 yaşının altında olanlardır. Çalışan nüfus, % 51'dir. Çalışanların % 46'sı Metal, Makine ve Tekstil endüstrisinde geriye kalan % 64'lük kısım ise özellikle temizlik işini de içeren hizmet sektörü ve otel ve Restorantlarda çalışmaktadır.

İsviçre'nin genel nüfusu yabancılar da dahil olmak üzer 6 Milyondur ve bunun 900.000'ini yabancılar oluşturmaktadır. Kanton Zürih ise 900.000 nüfusuyla en büyük ticaret ve endüstri merkezidir. Kanton Zürih'in iki önemli yerleşme merkezi vardır; bunlardan biri 300.000 nüfusu ile Zürih şehri diğeri ise 80.000 nüfusu ile Wintertur'dur. Kanton Zürih'te yaşayan Türk sayısı ise yaklaşık 12.000'dir, bu nüfusun 3.500'ü Zürih'te, 2.500'ü ise Winterthur'da, geriye kalan 6.000 ise Bülach, Wetzikon, Uster, Dielsdorf gibi nüfusu 20.000 altındaki şehirlerde veya civarlarındaki köylerde yaşamaktadır. (Yukarıda adı geçen şehirlerde Gençlik Savcılıkları bulunmaktadır ve ben, yalnız Zürih şehri değil, diğer Gençlik Savcılıkları ile de birlikte çalışmaktayım, her yeni vakanın ilk görüşmesinde bulunmaktayım).

Ekim 1984 de, sosyal hizmet uzmanı olarak görevime başladığım zaman, İsviçre'li Sosyal Hizmet Uzmanı arkadaşlarım tarafından takip edilen 6 vaka bana devredildi. Bu vakalarla birlikte Gençlik Savcılıklarına Ocak 1986 tarihine kadar gelen Türk vakalarının sayısı 72'dir. Bunun 10'u kızlardan oluşmaktadır.

Çizelge 1'de de görüldüğü gibi en fazla vak'a oranı 42 ile Zürih'tir ve bunların 8'i kızdır. (Zürih şehrinde yabancıların suç işleme oranı gençler arasında % 27'dir) Bunu 11 vaka ile Winterthur izlemektedir. Uster'de ise 8 vaka, bunun 1'i kızdır (Uster'de yaklaşık 600 Türk vatandaşı yaşamaktadır ve genelde bu vatandaşlar Emirdağ İlçesinden gelenlerden oluşmuştur.) Bülach'tan 7 (biri kız), Wetzikon'dan 3, Dielsdorf'tan ise 1 vaka gelmiştir.

ÇİZELGE 1

SUÇA YÖNELEN TÜRK GENÇLERİNİN YAŞ DURUMUNU GÖSTEREN ÇİZELGE

Doğum Yılları		1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	Toplam
Y e r l e ş i m Y e r l e r i	Zürich	2	3(1)	5	10(4)	5(1)	8	4	(1)	1	(1)	1	1	42(8)
	Bülach		2	1		(1)	1		1		1			7(1)
	Wetzikon		1			1		1						3
	Uster	1			1	3		2		(1)				8(1)
	Dielsdorf					1								1
	Winterthur			2	3	3	1	1		1				11
	Toplam	3	6(1)	8	14(4)	14(2)	10	8	2(1)	3(1)	2(1)	1	1	72(10)

Not : Parantez içindekiler kızları göstermektedir.
Ekim 1984 - Ocak 1986 tarihleri arasında Gençlik Savcılıklarına gelen vakalar.

Vakaların doğdukları yıllara göre dağılımları (Çizelge 1):

Çizelge 1, Ekim 1984 - Ocak sonu 1986 tarihleri arasını kapsamaktadır. 1966, 1967, 1968 doğumlular devir aldığı 6 vaka ve 1984 sonuna kadar gelen vakalardır ve toplam 10'dur, oran olarak % 17'dir. Genelde suça yönelme yaşı 14, 15, 16, 17 yaşlarında görülmektedir, toplam 46'dır ve oran olarak % 63,8'dir. Kızlarda ise 10 vakanın 6'sı bu yaş gurubunda bulunmaktadır. Oran olarak % 60'dır. 14 yaşının altında suça yönelme ise 9'dur ve oran olarak 12,5'dur. Çizelgede görülen 1976 ve 1977 doğumlu vakalar Ocak 1986'da gelmiştir. Yaş olarak hesaplamada 1986 yılı esas alınmıştır.

Yönelinen Suçlar (Çizelge 2)

Hırsızlık: Çizelge 2'de de görüldüğü gibi çocuk ve gençlerin en fazla yöneldikleri suç hırsızlıktır. Toplam vakalar içinde 54'ü hırsızlık vakasıdır oran olarak % 75'dir. Kız vakaların oranı ise % 12,5'dur, toplam hırsızlığa yönelen kız vaka sayısı 9'dur ve kız toplamı içinde oranı ise % 90'dır.

Toplam hırsızlık vakalarının 31'i (% 57,4) Zürih, 11'i (%20,3) Winterthur, 5'i Bülach (% 9,2), 4'ü (% 7,4) Uster, 2'si (% 3,7) Wetzikon ve 1'i (% 2) Dielsdorf'da olmuştur.

Çizelge 2'de, genel olarak yönelinen suçun ağırlık derecesi alındığından Uyuşturucu Madde Ticareti ayrı değerlendirilmiştir ve bu guruptaki gençlerin de hem hırsızlık vakaları hem de trafik suçları bulunmaktadır. Ayrıca, 5 hırsızlık vakasında suça yönelme tek olaydır, diğerlerinde bir kaç olay bir aradadır, veya tekrarlanmış olaylar bulunmaktadır. Gasp vakaları da bu başlık altında ele alınmıştır.

Kızların yönelmiş oldukları hırsızlık olayları genelde, dükkanlardan birşeyler almadır, ve aldıkları şeyler genelde elbisedir. Kız vakalarıyla yapılan görüşmelerde neden olarak, ailelerin istedikleri elbiseleri almamaları ve İsviçreli arkadaşlarından farklı kıyafetleri olmasını ve bu durumdan utandıkları için bu yolu denediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge - 2

Erkeklerde görülen hırsızlık vakaları ise, dükkan ve mağazalardan birşeyler alma, motor veya bisiklet çalma, kapalı spor salonları ve yüzme havuzlarının soyunma kabinlerinden cüzdan almalar, gasp cinsi tehditle para almalar, eve veya depoya girerek eşya veya para çalmalardır. Türkiye'den farklı bir hırsızlık yöntemi ise, oyun salonlarındaki oyun makinalarından bazı özel araçlar kullanılarak, makinadaki para boşaltılarak yapılanıdır. 21 vakada hırsızlık bu yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca üç uyuşturucu madde ticareti yapan gencin de bu tip vakaları bulunmaktadır. Dükkan ve mağazalara yönelik suçlar genelde 15 yaşının altındaki çocuklarda görülmektedir ve yalnız olarak olaya yönelme vardır. Çok

ÇİZELGE 2

YÖNELİLEN SUÇLAR

Suçun niteliği	Hırsızlık	Uyuşturucu Mad. Tic.	Trafik	Yaralama	Cinsel Ni.	Ev yakma	Toplam
Zürich	31.8	3	3	2	3		42(8)
Bülach	5(1)		1	1			7(1)
Wetzikon	2		1				3
Uster	4		2			2 (1)	8(1)
Dielsdorf	1						1
Winterthur	11						11
Toplam	54(9)	3	7	3	3	2	72(10)

Not : Parantez içindekiler kızları göstermektedir.
Hırsızlık vakalarında, suç işleme genel olarak birden fazladır. Yaralama vakalarından birinde hırsızlık suçları da vardır. Uyuşturucu madde ticareti yapanların ayrıca hırsızlık vakaları da bulunmaktadır.

azında, bir iki çocuk bir arada bu olaylara yönelmiştir. Diğerlerinde ve yaş yükseldikçe ve de özellikle oyun salonlarındaki olaylarda bir grup olarak suça yönelme durumu vardır. Bu gruplar genel olarak Türklerden oluşmaktadır. İtalyan ve İsviçre'li genç sayısı gruplarda azınlıkta kalmaktadır.

Uyuşturucu Madde Ticareti: Üç vaka da Zürih'te yaşayan gençlerdir ve oran olarak % 4,1 dir. Zürih'in kendine has yapısından kaynaklanan bir uyuşturucu madde trafiği bulunmaktadır. Özellikle, bazı İtalyan ve Türk grupları bu konunun ticaretiyle uğraşmakta olup, bu gençler bu grupların içinde Almanca bilmelerinden dolayı eroin pazarlamasında kullanılmışlardır.

Trafik: İsviçre'deki Trafik Yasasına göre, Mobilet cinsi motorlu araçların hızları 35 Km. ile sınırlandırılmıştır. Ancak, bazı gençler, bu hızı yeterli görmedikleri için, motora eklemeler yaparak hızlarını artırabilmektedir. Bu şekilde motorunu hızlandırarak yakalanmış 4 vaka bulunmaktadır. Ayrıca üç vaka ise ehliyetsiz motor kullanmaktan dolayı yakalanmışlardır. Bu 7 vaka, oran olarak % 9,7 dir.

Yaralama: Toplam üç vakadır ve oran olarak % 4,1 dir. Yaralama olayları genel olarak bir kavga sırasında oluşmuştur. Bir vaka yaralama sırasında bıçak kullanmış olup, diğer iki vaka ise Karete ve Tayland boksı yaptıkları için elle yaralamaya yönelmişlerdir.

Cinsel Nitelikli: Toplam üç vakadır ve oran olarak % 4,1 dir. İsviçre'deki Ceza Yasasına göre 16 yaşından küçük genç kızlarla cinsel ilişkiye girmek suçtur. Bu üç genç, 16 yaşın altındaki kızlarla cinsel ilişkiye girmeleri ve velilerin bu olaydan dolayı şikayetçi olmaları Gençlik Savcılığı'nın yasal uygulama yapmasına neden olmuştur. Zorla, böyle bir olaya yönelme olmamıştır.

Ev Yakma: Bu olaya neden olan iki kardeş, evden kaçtıkları bir sırada kaldıkları bir evde ısınmak amacıyla yaktıkları ateşi söndürmeyi unutmalarından dolayı evin yanmasına sebep olmuşlardır.

ÇİZELGE 3

UYGULANAN CEZALAR

Y
e
r
l
e
ş
i
m
Y
e
r
l
e
r
i

Ceza Türü	Uyarı	Para Cezası	Çalıştırma Cezası	İslahatı ve Yuvaya yerleştirme	Hapis Cezası	Eğitim Yardımı	Soruşturma ya gerek duyulmayan	Soruşturma devam eden	Türkiye'ye dönen	Toplam
Zürich	9(2)	4	6	4(1)	1	11(4)	1 (1)	3	3	42
Bülach	2 (1)					3		1	1	7
Wetzikon		1		1		1				3
Uster		1	1	1		5(1)				8
Dielsdorf				1						1
Winterthur	2		5	2		1	1			11
Toplam	13	6	11	9	1	20	2	4	4	72

Not: Ekim 1984 - Ocak 1986 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Uygulanan Ceza Yöntemleri (Çizelge 3)

Gençlik Savcılıklarına intikal eden 72 vakaya uygulanan ceza yöntemleri Çizelge 3'de gösterilmektedir. Çizelge hazırlanırken dört vakanın soruşturmaları devam ettiği için çizelgede ayrı ele alınmıştır ve oranı % 5,5 dir. Bu dört vakaya soruşturmaları bittikten sonra çalışma cezası uygulanmıştır.

Ayrıca, iki vakada (% 2,7), Polis roparlarındaki bilgilerin yeterli olmamasından dolayı, vakalar Gençlik Savcılığına davet edilmiş ve yapılan sorgulama sonucunda, soruşturmaya gerek görülmemiştir.

Uyarı cezası verilen vaka sayısı 13 (% 18,1) tür. Bu yöntem genel olarak 15 yaşın altında olup, çocuğun psikolojik yapısından dolayı yöneldiği hırsızlık vakalarında uygulanmıştır. Bu çocukların ilk suça yönelmeleridir. Şu ana kadar, bu uygulamaya tutulan çocuklardan ancak üçü tekrar suça yönelmişlerdir. Bu Uygulama ile ilgili Örnek Vaka: Vaka 14 yaşındadır. Bize gelmesinin nedeni ise, bir mağazadan 35 Frank değerinde bir saat çalmaya yönelmesidir. Çocuk, yaklaşık iki seneden beri İsviçre'de yaşamaktadır, pahalı saatin yanı sıra oldukça ucuz saatlerin de olduğu İsviçre'de çocuğun gerçekten bir saati yoktur. Sürekli olarak babasına söylemesine rağmen, o olaya kadar babası bir saat almamıştır. Bundan dolayı böyle bir davranışa yönelmiştir. Babası ile yaptığı görüşmede, çocuğunun neden böyle bir şey yaptığını, bunu anlayamadığını defalarca tekrarlamıştır. Görüşme sırasında dolaylı sorularla, babanın o sıralarda Türkiye'ye gidecekleri için yakınları için yaklaşık 700 Frank dolayında hediye aldığı belirlenmiştir. Babaya, çocuğuna saat alıp almadığı sorusu yöneltildiği zaman, halen çocuğuna saat almadığı ve çocuk için saatin bir ihtiyaç olmadığı cevabı ile karşılaşılmıştır.

Babaya, çocuğunun böyle olaya yönelmesinin sebepleri açıklandıktan sonra çocuğa uyarı cezası verilmiştir, ayrıca babadan çocuğuna en kısa zamanda, bütçelerine uygun bir saat alması uyarılarak, alınan saatin çocuk tarafından bize gösterilmesi doğrultusunda vaka karara bağlanmıştır. Çocuk iki gün sonra beni ziyaret ederek saatini gösterdi ve bir daha bize herhangi bir olayla gelmedi.

Para cezası uygulaması ise 6 (% 8,3)'dır. Bu uygulama genel olarak trafik suçu işleyen yani, motorlarını yasak olmasına rağmen hızlandıran gençlere yapılmıştır. Hızlandırmalarının yüksekliğine göre en fazla 200 Frankla cezalandırılmışlardır. Bu cezayı uygularken en fazla dikkat ettiğimiz nokta gencin çalışıp çalışmadığıdır. Çalışan gençlere bu ceza uygulanmaktadır. Cezanın ödenmesi konusunda ise aile ile bazı konularda anlaşma yapmaktayız. Çünkü, Türk aile sistemine göre, genç kazanmış olduğu parayı eve babasına vermek zorundadır. Şayet ceza aile bütçesinden verilecek ise bizim için ceza özelliği taşımamaktadır. Bundan dolayı, aileye gence haftalık olarak harçlık vermesi öğütlenir ve bu cezanın haftalık harç-

lığınan kesilerek genç tarafından kişisel olarak ödemesini sağlamaya çalışırız. Önemli olan, gence bir ceza ile yükümlü olduğunu hissettirmek, ayrıca aileye, gence istediği zaman para vererek değil de, haftalık harçlık vermesinin daha sağlıklı bir yol olduğunu göstermek ve harçlığından bazı kesintiler yaparak bunun genç için bir ceza yöntemi olabileceğini göstermektir.

Çizelgeye göre 11 vakaya da (% 15,2) çalışma cezası uygulanmıştır. Bunlar doğrudan bu ceza uygulamasına girenlerdir. Ayrıca, Çizelgede de görüldüğü gibi 20 eğitim yardımı uygulaması bulunmaktadır. Bu vakanın 17'sine de (% 23,6) çalışma cezası uygulanmıştır. Soruşturması daha sonra biten ve çalışma cezası uygulaması yapılan dört vakayı da birlikte değerlendirirsek toplam çalışma cezası vakası 32'dir (% 44,4).

Uygulama, Gençlik Savcıları tarafından belirlenen kamu kurumlarında yapılmıştır. Gençler, bu kurumlarda okullarından serbest oldukları zaman, özellikle öğleden sonra ve Cumartesi günleri gitmişlerdir. Genelde 6 ila 8 yarım günlük çalışma cezası uygulanmıştır ve ancak bir vaka gitmekte direndiği için cezasını kendisi arttırarak 11 tam gün çalışmıştır.

Gençlerle yapılan görüşmede, uygulamayı bir ceza olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Çizelge hazırlandığı zaman, 9 genç kuruma yerleştirilmiştir. Bunlardan 1'i kızdır ve gözlem merkezindedir, ikisi, eğitim amaçlı yuvada bulunmaktadır, geriye kalan 6 vaka ise islahevindedir. Bunların tüm uygulama içinde oranı % 12,5 dir. Bunlardan birisi, kız olanı, gözlem merkezinden çıktıktan sonra ablasının yanına yerleştirilmiştir ve gözetim altında tutulmaktadır. Kurumumuz tarafından özel bir okula yerleştirilerek eksik kalan eğitim tamamlanmaya çalışılmaktadır.

Özel yuvaya yerleştirilen iki vakadan birisi halen eğitimine yuvada devam etmektedir, diğeri ise, yuvada eğitimini tamamlayarak evine dönmüş olup meslek öğrenmektedir. Bu gençle de ilgili gözetim devam etmektedir.

İslahevindeki vakalardan, Winterthur'dan olan iki vaka, islahevinden devamlı kaçtıkları ve bir mesleğe yönelmek istemedikleri için gençlerin kendi istekleri ile Türkiye'ye geri dönme talebi, kurumumuz tarafından uygun görülmüştür. Bu iki vaka halen Türkiye'de yaşamaktadır. Bunlar, şu anda İstanbul'da ayrı ayrı otelde çalışmaktadırlar. kendilerine Türkiye'de iş bulmaları konusunda da yardımcı olunmuştur.

Diğer dört vakadan birisi ise, bir sene islahevinde kaldıktan sonra, tekrar suça yönelmiştir ve suç işlediği zaman 18 yaşını geçtiği için yetişkinlerle ilgili Ceza Yasası uygulamasına tabi olmuştur. Halen, hapislanededir. Diğer bir vaka ise, 18 ay islahevinde kaldıktan sonra, çıkarılmıştır. Halen ailesinin yanında kalmakta olup,

bir işte çalışmaktadır. İki sene gözetim altında tutulması gerekmektedir. Gözetim sırasında özellikle paralarını nasıl idare edecekleri ile ileri yardım tarafımdan yürütülmektedir. Bu gençlerden birinin yöneldikleri suçlar uyuşturucu madde ticareti, hırsızlık ve gasp nitelikli olup diğerinin ise hırsızlık ve gasptır. Bu kurumlara yerleştirilirken, gençlik savcılıklarına çeşitli vakalardan dolayı gelmişlerdir ve iyileşmeleri için her yöntem denenmiştir ancak bir kurum eğitimine ihtiyaç gösterdikleri için bu kurumlara yerleştirilmişlerdir.

Çizelge hazırlanırken 1 vaka hapisteydi. Bunun nedeni ise, bizde gözetim altında tutulurken, uyuşturucu madde ticaretine yönelmesidir ve 18 yaşından yukarı olduğu için de hapis cezasına çarptırılmıştır. Cezasını yarı açıkta tamamlarken izinli olduğu sırada İsviçre'den Türkiye'ye kaçmıştır ve halen Türkiye'dedir.

Halen 20 vakaya eğitim yardımı uygulaması yapılmaktadır, oran olarak % 27,7 dir. Bu uygulamanın nedeni ise, genelde çocukların ve gençlerin ailelerinde, çevrelerinde özellikle okullarında sorunları bulunmasıdır. Bu konudaki bir başka neden ise, meslek öğrenmek isteyen genci ailesinin desteklememesidir. Bazı aileler, çocuğunu, okuldan sonra çıraklık öğrenmesi yerine, doğrudan bir işe yerleştirerek, eve para getirmesini tercih etmektedir. Çocukların meslek öğrenmek istemeleri aileleri tarafından pek ciddiye alınmamaktadır. Böyle bir durumda olup da, bir suça yönelmiş gence meslek öğrenme imkanı sağlamaktayız ve aileyi bununla yükümlü tutmaktayız. Halen, bu olaya benzer 4 vakaya eğitim yardımı uygulanmaktadır. Bu gençler Eğitim Yardımı uygulanan vakalardan üçü tekrar suça yönelmiştir ve bunlara çalışma cezası ayrıca uygulanmıştır.

Eğitim Yardımı uygulanan kız vakaların ailelerinin oldukça fazla sorunları bulunmaktadır. Aile içi sorunların yüksekliğinden dolayı sıkı bir aile çalışması yapılmaktadır. Kız vakalarda, uygulama sırasında suç tekrarı görülmemiştir.

Çizelge 3 de görüldüğü dört vaka ise Türkiye'ye dönmüşlerdir. Bu dört vakanın soruşturmaları tamamlandıktan sonra, bulundukları koşulların iyi olmaması ve sorunların ailelerinden kaynaklanması nedeniyle, ayrıca suçlarının da yoğunluğu bizi, bir yuvaya yerleştirme doğrultusunda karara yöneltmiştir. Yalnız, bu uygulamaya girmeden önce, gençlerin aileleriyle yapılan görüşmede, ailelerin kuruma yerleştirmeyi kabul etmedikleri izlenimi uyanınca, ailelere çocuklarını Türkiye'ye gönderme konusunda serbest oldukları belirtilmiştir. Aileler bunun üzerine, kuruma yerleştirme yerine, çocuklarını Türkiye'ye gönderme konusunu tercih ettikleri için tarafımızdan uygulamaya geçilmeden çocuklar Türkiye'ye gönderilmişlerdir.

Daha sonra, ailelerle yapılan görüşmelerde çocukların halen Türkiye'de okula gittikleri ve İsviçre'deki gibi davranışlara yönelmedikleri görülmüştür.

Bu uygulamanın çocuklar açısından şöyle bir yararı olmuştur. bazı gençler, Türkiye'den ailelerinin yanına geç geldikleri için ve yaşadıkları yeni koşullara ve de özellikle ailelerine uyum sağlama da güçlük çektikleri için İsviçre'de mutsuz bir yaşantı içinde bulunmaktadırlar. Böyle bir olay, gençler için bir protesto niteliği taşımaktadır.

Gençlik saveciliği olarak, gençlerin Türkiye'ye gitmelerine izin verilerek yarım kalan yaşantılarının Türkiye'de devam etmelerini sağlamak uygun görülmüştür. Bu dört gençten hepsi de Türkiye'ye geri dönmekten dolayı mutluydu ve İsviçre'de kalmış olsalardı zorunlu olarak yerleştireceğimiz kurumlarda daha mutsuz olacakları kesindi. Ayrıca, Türkiye'den yeni gelen bir gencin İsviçre'deki kuruma uyum sağlaması oldukça güçtür ve bu nedenle bu tip vakaların kurumlara yerleştirilmesine karşı çıkmaktayım.

ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN SUÇA YÖNELMELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çocukların ve gençlerin suça yönelmelerinde iki faktör rol oynamaktadır. Bunlar, aileleri ve çevreleridir.

Ailelerin yapıları ve etkileri:

Suçta yönelen çocukların babaları genel olarak İsviçre'ye 1970 den sonra gelmişlerdir. Bunların sayısı 68 (% 94,4)'dir. Türkiye'den geldikleri yöreler ise, Ankara merkez olarak alınırsa Batı yöresinden gelen baba 30 (% 41,6), doğudan gelen 42 (% 59,4) dir.

Batıdan gelenler Denizli, Burdur, Uşak, Afyon özellikle Emirdağ ve Eskişehir'in köylerindendir. Ancak 8'i şehir merkezinden gelmektedir. Bunların 16'sı önce, İzmir ve İstanbul'a çalışmak amacıyla gitmişlerdir.

Doğu'dan gelenler Erzincan, Bingöl, Çorum, Kars, illerinin köylerindendir. Bunlardan 21'i önce Ankara, İzmir ve İstanbul'a ve daha sonra İsviçre'ye gelmişlerdir. Geriye kalanlar ise daha önce İsviçre'ye gelen yakınları aracılığıyla İsviçre'ye gelmişlerdir. İl merkezinden gelen 7 babadır, geriye kalanlar doğrudan köyden gelmişlerdir.

Ailelerin şehir kökenli olanı toplam olarak 15 (% 23,8)'tir; kırsal kökenli olan ise 57 (% 79,2) dir. Bunların 37'si (% 51,38) büyük şehirlere göç ederek, istedikleri olanakları sağlayamadıkları için bir olanak bularak İsviçre'ye gelenlerdir.

Babaların, eğitim düzeylerine gelince, 27 (% 37,5)'si ilköğrenim görmeyen veya okula gidip tamamlamayanlar, 34 (% 47,2)'si ilköğrenim 9 (% 12,5)'u ortaokulu 1 (% 1,4)'ü sanat okulunu, 1 (% 1,4)'i yüksek öğrenimini tamamlayanlardır.

Babaların halen İsviçre'deki çalışma durumları ise şöyledir. 14 (% 19,4)'ü özellikle fabrikalarda nitelikli işçi olarak çalışmaktadır. Örneğin, tornacı, tesviyeci, kaynakçı, şoför, gibi. 58'i (% 80,6) ise metal ve tekstil fabrikalarında, veya hastanelerde ve restoranlarda yardımcı işçi olarak çalışmaktadırlar. Anneler ise, genellikle, has-

tanelerde, huzurevlerinde, restoranlarda yardımcı işçi olarak veya akşamları temizlik işlerinde çalışmaktadırlar.

Çizelge: 4

GENÇLERİN DOĞDUKLARI YER AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Türkiye'de doğan : 60

İsviçre'de doğan : 12

BABALARININ TÜRKİYEDEN GELDİKLERİ YÖRE (Doğu ve Batı olarak)

Türkiye'nin batısından gelen : 30

Türkiye'nin doğusundan gelen : 42

BALARININ EĞİTİM DURUMU

İlkokul eğitimini tamamlamamış : 27

İlkokulu bitiren : 34

Ortaokulu bitiren : 9

Lise ve düzeyini bitiren : 1

Yüksek eğitimini tamamlamış : 1

BABALARININ, ÇALIŞMA DURUMU (Nitelikli işçi, Niteliksiz işçi olarak)

Nitelikli işçi olarak çalışan baba : 14

Niteliksiz (Yardımcı) işçi olarak çalışan baba : 58

Ailelerde göç olayı önce babalarla başlamıştır. İsviçre'ye geldikleri zaman 67 si evli ve çocuk sahibidirler. Anneler ise, üç dört sene sonra göç olayına dahil olmuşlardır. Anneler İsviçre'ye gelirken çocuklarını köyde yakınlarına bırakarak gelmişlerdir.

İsviçre'de çocukları olduğu zaman da yaşı biraz ilerlemiş çocuklarını Türkiye'den getirerek, yeni doğanları gene Türkiye'de yakınlarının yanına bırakmışlardır. Bazen İsviçre'de büyüyen çocuk, ilkokula başlama döneminde okula gitsin diye Türkiye'ye gönderilmiş veya çocuğun Türkiye'de okul bitirip gelmesi sağlanmıştır.

Çocukların 60'ı (% 83,3) Türkiye'de, 12 si (% 16,7) İsviçre'de doğmuşlardır. bu çocuklardan 4'ü (% 5,5) Türkiye'ye yalnız tatilleri sırasında gitmişler ve ailelerinin yanından hiç ayrılmazken, 68'i (% 94,5) aileleri tarafından ya Türkiye'de bırakılmış veya bakılması için yada ilkokula gitmeleri için Türkiye'ye gönderilmişlerdir.

Çocukların, gelişimlerinin en önemli dönemlerinde ailelerinden ayrı kalmaları, suça yönelmelerinde en büyük etken olmaktadır. Özellikle bir çocuk çok küçük yaşında annesinden ve babasından ayrı kalmış ise, yanında kaldığı kişiye büyük bir bağlılık duymaktadır. İsviçre'ye de isteyerek gelmemektedir. Çocuklar, görüşme sırasında, Türkiye'den ayrılacakları zaman ağladıklarını ifade etmişler ve yanlarında kaldıkları anneannelerini veya dedele-

rini, teyzelerini, dayılarını hep özlediklerini dile getirmişlerdir. Anne ve babaları çocuklar için bir yaz "Noel Baba" sı görünümündedir. İzin döneminde, bazen her sene olmayan görüşmelerde, çocuklarla ebeveynler arasında yeterli ilişki kurulamamaktadır. Bu diyalog eksikliğinin, çocukların İsviçre'ye ailelerinin yanına geldikleri zamanda da devam ettiği görülmektedir. Özellikle, kardeşlerden birisi ailesinin yanında kaldı ise, bu eksiklik daha da artmaktadır.

Çocuk ile Ana - Baba arasındaki ilişkiler, İsviçre'ye geldikleri ilk üç ay iyi gitmektedir. Bu dönem içinde, özellikle ailenin özleminde dolayı çocuk ne istiyorsa alma eğiliminde, sınırsız bir harcılık vermektedirler. Ancak, üç ay sonra, özellikle kırsal yöreden gelen çocuklar için zorluklar baş göstermektedir. Babanın işten yorgun olarak eve gelmesi, annenin çalışma amacıyla da olsa evden ayrılması, bu süre içinde, anne baba arasındaki sürtüşmeler, çevre ile bir ilişkiye girememesi, Türkiye'de alıştığı özgürce hareketlerin hoş görülmemesi, apartman yaşamının aşırı kurallarını çiğnemekten dolayı ailesinden gördüğü baskılar, isteksiz geldiği ortamı daha da istenilmez kılmaktadır.

Bu zorluklar, eğer çocuk Türkiye'de ilkökul bitirip getirildiği ise daha da artmaktadır. Yeni ortamından dolayı çocuğun sinirli ve saldırgan davranışlarının arttığı görülmektedir. Saldırgan davranışlarından dolayı, çevreden ve okuldan, çocuğun ailesine şikayetler gelmeye başladığı zaman da ailede huzursuz olayların başlamasına neden olmaktadır. Normal olarak eve yorgun gelen ana baba, zaten mutsuz olduğu çevreden kaynaklanan şikayetlere ve olaylara karşı çaresiz kalır ve bunun sonucu çocuğa fiziki ceza uygulamaya yönelir. Vakaların hepsinde, babalarından yedikleri dayaklarla ilgili yakınmalar görülmüştür. Ailede dayak uygulamaları başladığı zaman da, anne çocuğu babaya karşı koruma durumunda kalmaktadır. Özellikle, çocukları ile beraber Türkiye'de eşinden ayrı kalmış annelerde bu durum daha da artmakta ve ana baba arasında ayrı kalmalarından dolayı oluşan sürtüşmelerin daha da arttığı görülmektedir. Ancak, ana baba kendi aralarındaki sürtüşmeyi görmedikleri için de, sorunların kaynağı olarak ailenin yeni üyesi çocuğun gösterilmesi durumunda, çocuk aile içinde istenmeyen, bir üye durumuna gelebilmektedir. Sevgisizlik ve ilgisizlik bu çocukların en büyük problemleridir. Özellikle görüşmelerde çocukların ana ve babaları tarafından sevilmedikleri duygusuna sahip oldukları izlenmiştir. Çocukların çoğunluğu, Türkiye'de daha önce birlikte yaşadığı yakınlarının yanında yaşamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Fakat, çocukların bu durumları aileleri tarafından pek görülmemektedir. Aileler genelde kendilerini, çocuklarının bütün istediklerini yerine getirdikleri şeklindeki ifadeleriyle savunmaktadır. Ama, çocuklarına ne kadar zaman ayırdıkları, sorulduğunda savunmalarının yönü değişmektedir. O zaman iş yorgunluğu, yaşamın stressleri, borçlar, maddi zorunluklar kendilerini savunma konusunda araç olabilmektedir. Genel olarak, hafta sonlarını belli bir uğraşla birlikte geçiren aileye raslanmamıştır. Hafta

içinde de çocuklar eğer ana baba çalışıyor ise her işten sorumludurlar. Örneğin öğle yemeklerini hatta anne akşamları eve çalıştığı için geç geliyor ise, akşam yemeklerini de kendileri yapmak zorundadırlar. Bu tip yeni sorumluluklar, genelde yemekleri ninesi tarafından yapılmasına alışmış bir çocuk için, oldukça zor gelmektedir. Artık çocuk için yeni hayatı, Türkiye'de yaşadıklarıyla çok farklıdır, özellikle köyden geldiyse bu farklılıklar daha da artmakta ve sevgisiz bir yalnızlığın içine düşebilmektedir.

Çocukların ailelerinde yaşadıkları bu sevgisiz ortamların yanı sıra, ailelerin uyguladıkları düzensiz cep harçlığı sistemi de suça yönelmede bir etkenidir. Özellikle, İsviçre'ye yeni gelen çocuğa ilk üç ay, çocuğun harcama kapasitesinin üzerinde cep harçlığı olarak verilen para, başlayan huzursuz dönemlerle azalmaya başlayabilir. Bu azalma çocuğa kendisinin artık sevilmediğinin bir kanıtı olarak görülebilmektedir. Özellikle bir süre sonra, çocuklar çevreden, dükkan ve mağazalardan bir şeyler almaya başlamaktadır. Ayrıca, yeni katıldığı çevrede gördükleri de istekleri arasına girmektedir. Ancak, aile bazen bunları almamakta veya almak istememektedir. Örneğin, hemen hemen bütün arkadaşlarının bisikleti varken, kendisinin de bir bisikleti olması isteğinin genellikle kaza yaparsın gerekçesiyle geri çevrilmesi, bisiklet hırsızlığı için bir neden olabilmektedir. Bundan en büyük etken, babalarının ileri sürdüğü gerekçelerin çocuklar için inandırıcı olamamasıdır. Babalarla yaptığım görüşmede, özellikle bisiklet hırsızlığı yapan gençlerin babalarının, bisiklet kullanamadıkları görülmüş ve bu durum kaza yapar gerekçesine, neden olmuştur. Ayrıca, babalar, çocuğunun bir bisiklet sahibi olduğu zaman çevre ile fazla ilişkiye gireceğini ve bunun sonucunda kontrolünü kaybedeceği endişesini de taşımaktadır. Çocukların çevrelerinden gördükleri ve bazen sahip olamadıkları giysiler de, hırsızlık için bir etken olmaktadır. Özellikle bazı ailelerin, çocukların giysilerini ucuz ve eski modellerden seçmeleri, çocuklarının, diğer çocukların yanında farklı olmalarına neden olmaktadır. Çocuk, özellikle İsviçre okuluna gitmeye başladığı zaman, çevresinin ilk geldiği çevreden farklı olduğunu görüp şaşırabilmektedir. Ancak, diğer arkadaşları gibi bir giysiye sahip olma isteği, bazı aileler tarafından; kendisinin bir Türk çocuğu olduğu, böyle giysilerin İsviçreliler ve gavurlaşan Türkler tarafından giyilebileceği gibi gerekçelerle geri çevrilebilmektedir. Bazı, Türk aileleri özellikle giysi konusunda, çocuklarının giysilerinin bir İsviçreli gibi olmasını istememekte ve giydiği zaman ise çocuğunun İsviçreli olacağını zannederek bu gibi isteklere karşı çıkmaktadır. Örneğin, bir vakam, bir butikten mal çalarken yakalanıyor... Bize geldiği zaman yaptığım görüşmede, bana babasının, okula giderken almış olduğu takım elbise ve kravatla gitmesini istediğini, ancak okula bu giysilerle gittiği zaman kendisinin arkadaşları arasında komik bir duruma düştüğünü ve kendisi ile alay ettiklerini söyledi. Genç bu durumu babası ile görüşmüş ancak, babası kendisine, onun bir Türk çocuğu olduğunu ve Türklerin kravat takması gerektiğini, İsviçreli

okullarda hiç bir disiplinin olmadığını, bu nedenlerden dolayı okula takım elbiseli ve kravatlı olarak gitmesi gerektiğini tekrarlamıştır. Ayrıca, babasından yeni moda olan pantolon almasını istediğinde, bu isteği de babası tarafından red edilince, mağazalardan giysi çalmaya başlar. Çaldıklarını arkadaşının evine saklayarak, sabahları evden babasının istediği gibi çıkmakta, ancak arkadaşının evinde üstünü değiştirdikten sonra okula gitmektedir. Böyle bir durumu yaşayan genç gerçekten zor durumdadır, çünkü, İsviçre'nin hiç bir okulunda belli bir kıyafet yönetmeliği olmadığı gibi kravat takma zorunluluğuda yoktur, çocuklar ve gençler istedikleri giysilerle okula gidebilirler. Baba ile yaptığım görüşmede, çocuğunun neden böyle bir olaya yöneldiğini anlamadığını, ne istiyorsa aldığını belirttikten sonra İsviçre'deki okulların disiplinsiz yetişti-receğini vurguladı. Ayrıca, kendisinin ilkökul üçüncü sınıfa kadar gittiğini ama hayat üniversitesinde yetiştiğini belirtti. Görüşmeye takım elbiseli ve kravatla gelmişti. Durum, babaya açıklandıktan sonra, çocuğun bu konuda yanlış davrandığı, ancak bir daha bize gelmemesi için kendisinde çocuğunun düşüncelerine saygı göstermesini çünkü gerçekten çocuğun isteklerinin normal olduğu, eğer bir daha bize gelirse, daha farklı davranabileceğimizi belirttim ve şimdilik oğluna uyarı cezası verdiğimizi açıkladım. Bir süre sonra, genç spor bir giysiyle gördüm ve evde durumun normale döndüğünü söyledi.

Bu durum kız vakaların hepsinde izlenmiştir. Özellikle Türk ailelerin, kızlarını çevrelerinden korumak amacıyla uyguladıkları baskı, Türk kızlarının okuldaki İsviçreli arkadaşlarının giydikleri giysileri giyememelerine ve böylece arkadaş grupları arasında yalnız kalmalarına neden olmaktadır. Böyle bir ortam da yaşayınca mağazalardan giysi çalmaya yönelebilmektedirler. Yaptıkları olaylardan pişmanlık duydukları görüşme sırasında izlenmesine rağmen ailelerine yönelik bir protesto içinde oldukları da görülebilmektedir. Çünkü, ailelerin gerekçelerini kavrayamamaktadırlar. Özellikle de, Türkiye'ye tatile gittikleri zaman Türk kızlarına imrendiklerini, onları daha özgür olduklarını, kendilerinin buralarda yaşamalarına rağmen, oradakiler gibi bile özgür olamadıklarını ileri sürmektedirler. Özellikle, Türkiye'den yeni gelen birisine bu gerekçeler hiçte tutarlı gelmemekte ve burada oluşan Türklükle ilgili değerleri anlayamadıklarını vurgulamaktadırlar. Aslında, aileler de böyle bir düşünce içinde olmalarının nedenini bilmemektedirler. Ancak yeni oluşturdukları düşüncelerini Türk kavramı ile özdeşleştirmektedirler ve "Türk gibi..." diyerek cümlelerine başlayıp, Türklüğü, gurbet ellerde korunmak için savaştıkları gerekçeleri ile karşı çıkmaktadırlar. Ve, eğer aile dini yönden tutucu ise, gerekçeler "İslam" içinde olduğundan, daha da sık ileri sürülmektedir.

Özellikle, 1970 yıllarından sonra İsviçre'ye kırsal yörelerden ve gecekondu bölgelerinden gelen ailelerin, İsviçre'de yaşamaya başladıktan sonra oluşturdukları yeni kimlikleri de, çocukların suça yönelmelerinde bir etken olabilmektedir. 1970 yıllarından önce

gelen ailelerin de kendilerine has kimlik sorunları olmasına rağmen, bu grubun İsviçre Toplumuna uygun yapabilmeye özellikleri, diğer guruba göre çarpıcı olmamaktadır. Çünkü, bu ailelerin yeni oluşturdukları kimlik, genel olarak İsviçreli gibi olmayı amaçlamakta, ancak toplumda bazı sorunları olduğu zaman ise Türk kimliği yaklaşımına girebilmektedir. Bu ailelerin çocukları ise, genelde İsviçre toplumu içinde büyüdükleri için anadillerini kaybedip, Almancayı asıl dilleri gibi kullanabilmektedirler. Ailelerin ikili kimlikleri çocuklarda daha çok tek kimliğe dönüşebilmekte ve özellikle İsviçreli kimlik yapısı daha baskın olabilmektedir. Bu grubun, 1970 li yıllardan sonra gelenlerle ilişkileri oldukça sınırlıdır ve birbirlerinin oluşturdukları değerler taraflar arasında eleştirilene yol açmaktadır.

Özellikle, 1970'ten sonra gelenlerin oluşturdukları grupların çocuklarında, milliyetçi kimlik bunalımları daha az görülmektedir. Bu grupta genel olarak bir Türk kimliği bulunmaktadır. Bu aileler, doğrudan kırsal yörelerden gelenlerdir ve yaşadıkları çevre ile bağlantıları azdır. Genellikle, kira ücretlerinin düşüklüğünün yanı sıra, çalıştıkları fabrikaların evlerinde, diğer yabancı gruplarla birlikte oturmaktadırlar. Özellikle kendi geldikleri yöreden olan hemşerileri ile ilişki içindedirler ve geldikleri yörelere göre guruplaşma içinde olmaktadır. Bu grupların arasında zaman zaman sorunlar çıktığı için de ilişkiler pek yoğun olmamaktadır. Çocuklar arasında diyalog sürmesine rağmen, büyükler arasındaki çatışmalar çocuklar arasındaki diyalogun kesilmesine de neden olabilmektedir.

Ailelerde, çevreye ve özellikle İsviçreli çevreye ürkekçe ve endişeli bir yaklaşım hakimdir. Belirli bir mesleği olmadığı için, iş güvencesi açısından işverenine iyi ve şirin bir işçi olduğunu kanıtlamak zorundadır. İşten çıkarılma endişesi ve Türkiye'de mal sahibi olmanın yanı sıra, izin sırasında kullanılmak amacıyla alınan arabalar için bankalara yapılan borçlanma, iş hayatında stressler yaratmaktadır. Tek amaç vardır, bir an önce bankaya borçları ödemek, biraz daha mal almak ve bu şekilde Türkiye'de, geldiğinden daha farklı bir gelecek oluşturmak. Aile içindeki görüşmelerde, "şu borcun bittiğini görsek", "Şu, gavurun elinden bir kurtulsak.", "Bak, filan şunu almış, biz de alabilirsek" gibi lafları devamlı olarak duyabilirsiniz. Hemen hemen hangi aileye Türkiye'ye ne zaman döneceksiniz diye sorsanız, en geç iki sene içinde diye cevap alınabilir. Ancak, iki sene sonra tekrar karşılaştığınız zaman ise, yeni bir ev veya tarla aldıklarını veya çocuklarını evlendirecekleri için bir iki sene daha kalmaları gerektiğini söyleyebileceklerdir. Tabii ki bu yeniden uzatmalarda banka borçları da artar. Banka borçlarının arttığı dönemler ise genel olarak izin öncesi ve izin sonralarıdır. Özellikle izin öncesi araba almak için borçlanma yapılır. Amaç, Türkiye'ye gelmiş olduğu çevreye İsviçre Frank'ı ile kazandığını göstermek ve kanıtlamaktır. Bundan dolayı, Avrupadan Türkiye'ye izine gelen bir çalışan Türkiye'de herhangi bir zorlukla karşılaştığı

zaman "Ben ülkeme döviz gönderiyorum, hakkımı verin" demekle, Avrupada yaşadığı "En alttakiler" den kurtularak, hiç olmazsa ülkesinde, elindeki Alman Mark'ı veya İsviçre Frnak'ı ile bir üst sınıfa yükseline hakkına sahip olduğunu ve ona göre değer görmek istediğini ortaya koymaktadır. Fakat, buna rağmen, Türkiye'de yaşadığı "Almanca" olma kimliği o'nu yeni kimlik arayışlarına itmeye etken olmaktadır.

Türklerin kendi oluşturdukları çevre içinde ve ev yaşantısında, yeni oluşturulan kimlikler daha da pekiştirilmekte ve yeni değerlere daha çok sahip çıkılmaktadır. Özellikle, iş yerinden ezik bir durumda eve gelen baba, otoritesini yeni oluşturulan değerlerle kullanma yolunu seçmektedir. Anne, özellikle bu uygulamaya, Türkiye'deki alışkanlıklarından dolayı uyum sağlayabilirken çocuklar, bu uygulamada en çok zorlukla karşılaşanlardır. Zaman zaman çevreden, bazı kişilerle ilgili bazı bilgiler duyulur. Örneğin, eşinin Türkiye'de her türlü gece hayatını yaşadığı halde İsviçreye geldiği ilk günlerde ve nedense son zamanlarda, camiden çıkmaya başladığı gibi dedikodular, son dört beş senedir artan aşarı dinci grupların çalışmalarından dolayı sık sık duyulmaya başlanmıştır. Tabiidir ki, bu ailelerin çocukları da babaların gittikleri camilerin Kur'an kurslarına giderek, ailelerin yaşamış olduğu içe kapalı yaşama düzenine girmektedirler.

Bütün bunlara rağmen, çocuklar, ailelerin İsviçreli toplumla aracılıklarını yapmakla yükümlüdürler. Ailelerin, eğitim düzeylerinin düşük olması ve çalıştıkları işlerde Almanca gerektirmediği için anne babaların Almanca bilme oranları çok düşüktür. Ancak 100 kelimeyi geçmeyen ve ancak çalışma hayatlarında ve alış veriş sırasında kullanılan kelime bilgileri vardır. Bundan dolayı çocuklar, o kulda öğrendiği Almancayla ailenin çevirmenliğini de yüklenmek zorundadır. Gelen resmi nitelikli mektupların okunması, bunlarla ilişkiyi sağlamak, doktora gidildiği zaman çevirmenlik yapmanın yanı sıra, gerekirse işverenle görüşmelere katılmak çocukların görevlerinden biri olmaktadır. Okulda alınan Almancanın, resmi yazıların anlaşılmasında veya bazı yapılan resmi görüşmelerde yeterli olmaması, çocuklar tarafından yanlış çevirilere de neden olabilmektedir ki bu zamanlarda da yapılan yanlışlıklardan dolayı çocuklar sorumlu tutulabilmekte veya evde, bir kaç çocuk okula gidiyorsa, çocuklar arasında iyi ve kötü çocuk gibi ayrımlar görülebilmektedir. Çocuklar, bu çevirmeler sırasında, uzun süredir İsviçre'de yaşayan babasının kendisi kadar Almanca bilmemesini yadırgayabilmekte ve bu durum, ona karşı yüceltme duygularının azalmasına neden olabilmektedir. Özellikle, işverenle yapılan görüşmelerde, evde kükreyen bir babanın, görüşme sırasındaki değişikliği, çocuk üzerinde oldukça olumsuz bir etki bırakabilmektedir. Çocukların özellikle okul veya okul sonrası İsviçre'de karşılaştıkları olumsuzluklar veya başarısız deneyimleri, onların bu topluma düşmanca bakmalarına ve her başarısızlıklarının bu

toplumdan kaynaklandığını düşünebilmelerine etken olmaktadır. Aile içinde, bu tip olaylara karşı çıkan olmaması, aile içinden birini yani çocuklardan birini topluma karşı tepkisel bir duruma itebilmektedir. Yaşadığı şartlar da çok kötü ise, topluma karşı özellikle, hırsızlık veya gasp olaylarıyla reaksiyonlarını gösterdikleri izlenebilmektedir. Bu gençlerde, özellikle çalışma isteği olmadığı da görülmektedir. Nedenleri ise, genel olarak babaları gibi olmamak, ve babaları gibi toplumda ezilmemektir. Kendilerinin özellikle oyun makinalarından sağladıkları gelirlerinin yettiği, aileden hiç olmazsa birinin bu toplumda rahat yaşaması gerektiğidir. Bu gençlerde belli bir amaçsızlık izlenmektedir. Bu amaçsız yaşantılar, aileleriyle sürtüşmelerinin daha da artmasına etken olmakta; bu tip gençlerde oldukça sık evden kaçma olayları izlenebilmektedir.

Uyuşturucu madde satan gençlerle yaptığım görüşmelerde, bu gençlerin, bu suça yönelmelerinden dolayı pişmanlık duyduklarını izlemedim, ancak şikayetçi oldukları durum, polis tarafından pisi pisine yakalanmalarıydı. Ayrıca, amaçlarının yalnız para kazanmak değil, bu bozulmuş İsviçreli gençleri zehirlemenin bir zevk olduğunu gerekçe olarak ileri sürmüşlerdir. Gerçekten de, bu gençler, eroin ticaretinde kazandıkları yüklüce miktardaki paraları, olup olmadık yerlerde ve özellikle de oyun makinalarında harcamışlar ve yakalandıkları zaman kazançlarından bir şey ele geçmemişler.

Ayrıca, gene bir vakam, çeşitli gasp olaylarından sonra yakalanarak, islahatına yerleştirilmiştir. Ancak, genç, sık sık kaçmakta ve gene bu olaylara yönelmekteydi. Ailesi de bize, oğlunu Türkiye'ye eğer biz izin verirse göndermek istediğini söyledi. Biz de bu teklifi kabul ettik, çünkü, genç hiç bir şekilde düzelmek istememekte, belli bir amaçsızlık içinde, bütün olaylara neden olan İsviçre toplumu ile hesaplaşma isteğindeydi. Son defa, yakalandıktan sonra, ben de kendisine Türkiye'de iş bulma konusunda yardımcı oldum ve genci Türkiye'ye gönderdik. Bugün genç, Türkiye'de çalışmaktadır ve normal bir yaşam düzeyine girmiş olduğunu Türkiye'deyken yaptığım görüşme sırasında izledim. Görüşmede İsviçre'deki olayların kendisi için bir "mazi" olarak kaldığını belirtti.

Diğer bir vakam ise, bir görüşme sırasında durumunu verdiği cevapla ortaya döktü ve bu cevap bir tek onun için geçerli değil, genelde, yurt dışında yaşayan bütün gençlerin durumunu da içermektedir. Gencin bana söyledikleri aynen şöyledir. "Babam buralara gelirken tek amacı vardı; köyde bir tarla almak, ama ben neden buraya geldim bilmiyorum, buraya gelmeyi ben istemedim ve hatta gelirken ağladım, beni babam buraya zorla getirdi".

Suçla yönelmede, aileden kaynaklanan etkenlerin birisi de, boş zamanlarının gençler tarafından bilinmemesidir. Bu konuyu, aileden kaynaklı olarak ele almamın nedeni, Türk aile sisteminde ve özellikle kırsal yöreden gelenlerin ailelerinde de boş zamanları değerlendirme alışkanlıklarının bulunmamasıdır. Nasıl ki Türkiye'de erkeklerin boş zamanlarını değerlendirdikleri yerler kahve-

ler ise, İsviçre'de özellikle erkeklerin boş zamanlarında gittikleri belli "cafe" ler, ve bazı Türk derneklerinin işlettikleri lokaller, Türkiye'den farklı olarak oyun salonları ve camilerdir.

Gençler için ise, şehirlerin belli yerlerindeki, özellikle yabancı gençlerin gittiği toplanma yerleri, "cafe"ler, oyun salonları, ve diskolardır. Ailelerin ve gençlerin diğer bir boş zamanlarını değerlendirme araçları ise, yaygın bir şekilde seyredilen video filmleridir. Bazen, özellikle bazı aileler, tatil günlerinde 5 - 6 film seyretmektedirler ve İsviçre'de yaşayan Türk ailelerinin % 80'de videonun bulunması ve filmlerin çokluklu çocuklu seyredilmesi özellikle okul yaşındaki çocukların, okullarında sorunlar çıkarmasına da bir etken olabilmektedir. İsviçreli öğretmenlerin Türk çocuklarının bu derece yoğun film seyretmelerinden oldukça şikayetçi olmaları ve aileleri devamlı olarak uyarılarına rağmen durumun değişmemesi, Türk çocuklarının başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, çocukların, çok fazla film seyretmeleri filmlerin konularından dolayı iki toplum arasındaki uzaklığın daha da artırmasına neden olmaktadır.

Gençlerin, spor çalışmaları ise oldukça sınırlıdır. Oldukça geniş olanakların bulunmasına rağmen, gençlerin bir süre öncesine kadar rağbet ettikleri spor genellikle, karate tipi uzakdoğu sporları, boks iken, "Rambo" filmlerinden sonra, vücut geliştirme de oldukça popüler bir spor olmuştur.

Gençlerin, oyun salonlarına yönelmelerinde en büyük etken, gençlerin erken yaşta çalışma hayatına atılmalarıdır. İsviçre'de zorunlu olarak okula gitme yaşı 16'dır. Bazı aileler, çocuğunun bu yaşa gelmesini iple çekmektedir, bazıları ise Türkiye'de mahkeme kararları ile 14 yaşındaki çocuğun yaşını büyülttürerek çalışmaya göndermektedir. Ailelerin çocuklarının meslek öğrenmesini desteklememeleri, Özellikle ailelerin fazla miktarda borç yükü altına girmelerinden kaynaklanmaktadır. Çocuğun biran önce çalışma hayatına atılmasıyla borçların azalacağı düşüncesi ve bunun aile içinde devamlı olarak görüşülmesi çocukların okuldaki başarı şartlarını da engellemektedir. Başarı düştüğü için de, okuldan sonra çocukların bir çiraklık yeri bulmaları olanaksız hale gelmektedir.

Çalışmaya başlayan genç, kazandığı geliri olduğu gibi ailesine vermekle yükümlüdür. Ancak, gencin aldığı harçlık artmaktadır. Yaşına göre, oldukça fazla harçlık alan genç ise, boş zamanlarını değerlendirecek alışkanlıkları olmadığı için genelde oyun salonlarına yönelmektedir. Bir genç durumunu şu şekilde açıkladı. "Okuldan sonra, babam tarafından bir işe yerleştirildim. Aylık olarak 1700,- Frank kazanmaktayım. Ancak, hepsini aileme veriyorum. Ailemin bana artık eski sınırlılığı kalmadı. Eskiden günde bazen 1. - Frank harçlık verirken şimdi kahve içmem için günde 7 veya 8 Frank vermeye başladılar. Ayrıca hafta sonları ise diskoya falan gittiğim için 70 - 80 Frank alabiliyorum. Bazen, arkadaşlarımla da

bir kısmı oyun salonlarına gittiği için bende oralara gitmeye başladım, zaten, bazen parayı nerede harcayacağımı da bilmiyordum. Bir gün, oldukça fazla parayı makinaya kaptırdım. Ertesi günü de aylık alma günüydü. İşyerindeki şefime, aylığımı bana vermesini, babamın Türkiye'de olduğunu, banka kartını da yanına aldığından dolayı evde para olmadığını söyleyince, aldığım aylıkla beraber oyun salonuna gittim. Şansım, başlarda bayağı iyi idi, ancak daha sonra hepsini makinaya verdim. Yanımda bir arkadaşım da vardı, o da makinaya para vermişti. Beraber, bu paraları kurtarmadan eve gitmemeye kararı aldık. Arkadaşım benden büyüktü ve makina boşaltmanın yollarını biliyordu. Makinaları boşaltmaya başladık. Şansımız, bazen iyi gidiyordu. Ama, aldıklarımızı tekrar makinaya attığımız için tekrar şansımızı başka salonlarda denedik. O akşam, evlere gitmedik, bir başka arkadaşımızı evinde kaldık. Babam, beni yakalar endişesiyle işe de gitmedim. Akşama doğru eve anneme telefon ettiğim zaman babamın çok sinirli olduğunu söyledi parayı şeften aldığımı da duymuş ayrıca benim bunu makinalarda kaybettığımı de bir Türkten öğrenmiş şimdi beni arayıp duruyormuş. Babamın neden bu duruma kızdığını hiç anlamadım, çünkü o'da iki defa makinaya aylığını atmıştı ve o ay annem ne kazandıysa onunla yetindik. Daha sonra mecburen gene borç aldık. Ama, babamdan dayak yiyeceğim diye bayağı korktum. Arkadaşımınla tekrar makina boşaltmaya çıktık, o sırada gözetleyici bizim yaptığımızı görmüş, polise bildirmiş işte yakalandık. Bu olaydan sonra eve tekrar döndüm, başka bir iş yerine yerleştim ama evde daima bunun konusuydu. Evde bu lafları dinlemektense, dışarda kalmak daha iyiydi. Bana da az para vermeye başladılar. Gene, makina boşaltma işine başka arkadaşlarla başladım. Artık, çalışmaya da pek istegim kalmadı. Çalışıp ne yapacağım."

Gencin anlattıkları, bir çok gencin yaşantısının hemen hemen aynısıdır. Bu gençler, genellikle, sık sık iş değiştirmektedirler ve çalışma artık bir amaç olmaktan çıkabilmektedir. Eğer genç 18 yaşından büyükse makina boşaltma davranışı o'nu daha da zor durumlara düşürmektedir. Bu gün özellikle, Türklerin oluşturdukları uyuşturucu madde ticareti ile uğraşan gruplarda, bu nitelikteki pek çok genç bulunmakta ve bu gençler suça yöneldikleri zaman oldukça ağır cezalar almaktadırlar.

Çevreye bağlı faktörler:

Gençlerin ve çocukların suça yönelmelerindeki etkenlerden birisi de İsviçre'deki eğitim sistemidir. İsviçre'de ve Zürih Kantonunda okul eğitimi 16 yaşına kadar zorunludur. 6 sene süren ilk okuldan sonra, çocuklar Ober, Real, Sekundar diye adlandırılan üç ortaokula giderler. Bu okullara gitmede çocuğun, 6. sınıftaki başarısı rol oynar. Çocuk başarılı ise, sekundar'a, başarısız ise ober'a gider Liseye gitmek ise, 6. sınıfta açılan sınavları kazanmakla mümkündür. Ayrıca, Sekundar'ın 2. ve 3. sınıflarında da bu sınıflardan katılma imkanı vardır. Lise eğitiminin sonunda bizde-

ki olgunluk sınavı gibi sınavlar vardır. Bu sınavları kazanan yüksek öğrenim hakkını kazanır.

Üç ortaokuldaki eğitimde başarı durumu, çocuğun meslek eğitiminde büyük rol oynar. Ancak, Ober'a giden bir çocuğun meslek edinme şansı oldukça sınırlıdır ve ancak el becerisine dayalı mesleklere yönelebilirler.

Bu sistem içinde, özellikle dil zorluğu bulunan bir Türk çocuğunun, bu yarış kulvarında, başarıya ulaşma şansı oldukça düşüktür. Başarılı olanlar azınlıktadır. Türk çocuklarının, genelde gittikleri okul Ober'dır ve meslek edinme şanslarında oldukça azdır. Ancak, şunu açıkça belirtmem gerekir ki, Türk çocukları, özellikle suça yönelmiş çocuklar oldukça zekidir. Okuldaki, bu başarısızlıklarda ailelerin de etkisi vardır. Ne acıdır ki, Türk aileleri, daha fazla ilgi bekleyen bu sistemde belli bir ilgisizlik içinde bulunmaktadır. Çocuğunun, hangi sınıfa gittiğini bilmeyen babalara oldukça sık raslanabilir. Eğitimle ilgili bilgi verme toplantılarında toplantıyı düzenleyenler kadar katılan görülmemektedir.

Diğer taraftan İsviçre'ye geç gelmiş bir çocuğun bu eğitim sisteminde hemen hemen hiç şansı yoktur. Geç gelen çocuklar, hazırlık sınıflarına alınırlar. Burada, öğrendikleri Almanca durumuna göre İsviçre sınıflarına aktarılmaktadırlar. Ancak, bu uygulamada, çocuklar bazen 1 veya 2 sene kaybetme durumuyla karşılaşabilmektedir.

Özellikle bu çocuklar, ailelerinde yaşadıkları şoku, okullarda da yaşamaktadırlar. Örneğin, matematikle ilgili işlemleri bile yentiden öğrenmek durumundadırlar, çünkü, okullarda başka bir çözüm yolu uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra, Almancanın Türkçeden oldukça farklı ve zor bir dil olması, zorlukların artmasına neden olduğu gibi, İsviçre halkının konuştuğu lehçe bu zorluğu daha da arttırmaktadır.

İsviçre eğitim ve okul sisteminin, Türkiye'den disiplin yönünden farklılık göstermesi de bu sisteme uyumda bir engel olmaktadır. Çünkü, zaten ailesinde belli bir baskı içinde bulunan çocuk, okul ortamının serbest olmasından yararlanarak saldırgan davranışlar göstermekte ve arkadaşları ile bir uyumsuz tablo çıkarabilmektedir.

Ailelerin ilgisizliğinden dolayı çocuklar bu okul sistemi ile tek başına mücadele etmek zorundadırlar ve bu mücadeleden başarı ile çıkanların sayısı oldukça düşüktür. Bu sistemde başarılı olanlar ise, 1970 öncesi İsviçre'ye gelen ailelerin çocuklarıdır. Zürih kantonunda, meslek eğitimi yapması gereken 1.500 gençten ancak 180'inin meslek eğitimi yapması bu uygulamanın sonucudur. Bazı gençler ise meslek eğitimine başlamaktadırlar, bunlardan bazıları da ailelerin borç yükümlülüklerinden dolayı eğitimi yarıda bırakmaktadır. Meslek eğitimi sırasında verilen aylığı düşük bularak

daha fazla para kazanmak amacıyla ve bir an önce bir araba almak için meslek eğitimini bırakan gençlere de rastlanabilmektedir.

Türk gençlerinin meslek eğitimine yönelmelerinde diğer bir etken ise ailelerin, her sene Türkiye'ye dönüş hazırlığı içinde bulunmalarıdır. Sık sık yapılan dönüş planlarının ertelenmesi ise, gençlerin okul ve meslek eğitimi ile ilgili motivasyonlarını düşürmektedir.

Ancak, suça yönelmelerde, Almanca dili hazırlık sınıfları büyük rol oynamaktadır. Örneğin, 1982 yılında aynı sınıfta olan 14 öğrenci suça yönelmelerinden dolayı Gençlik Savcılıklarına gelmişlerdir. Daha sonraki sınıflarda olanların bazıları ise 18 yaşından sonra suça yöneldikleri için halen hapis hanelerdedirler. Bunda en büyük etken, çocukların geçirmiş oldukları şoku beraber yaşamaları ve grup olarak bir harekete yönelebilmeleridir. Bu sınıflarda suça yönelmeler grup suçu niteliğindedir.

Suça yönelmede, Türkler'le ilgili önyargılar da önemli bir etken olabilmektedir. Özellikle son senelerde Almanya'da başlayan yabancı düşmanlığının yanı sıra bu düşmanlığın Türklere yönelik izleri, özellikle Almanya basını ve TV sini izleyen İsviçrelilerde, Almanya boyutlarında olmasa bile, Almanya'da oluşan Türkler hakkındaki ön yargılar görülebilmektedir. Bunda en büyük etken, İsviçrelilerin içe kapalı bir toplum olmasının yanı sıra, özellikle son zamanlarda Türkiye'den, siyasal veya çoğunluğu ekonomik nedenlerden sığınmacılık talebinde bulunanların çoğalmasındır. Ayrıca, son zamanlarda, dinci grupların faaliyetlerinin artması ve özellikle bazı Türk kadınlarının çarşafarla dolaşmaları da bu konuda büyük etken olmaktadır.

Bunların yanı sıra, iki toplumun birbirlerini tanımamaları, tanısalar bile bilgilerinin ön yargılı olması, bunlara karşı tanıma ve tanıma konusunda hiç bir çalışmanın yapılmaması, iki toplum arasındaki uçurumun daha da genişlemesine neden olmaktadır.

Ancak, bu ön yargılarla, en çok yüz yüze yaşayan gençler ve çocuklar olmaktadır. Anababalar özellikle, iş yerlerinde yaşadıklarına karşı, kurmuş oldukları düzen içinde bu önyargıları hissetmeye çalışırken, nedenlerini bilmeyen ve anlayamayan çocuklar, karşılıklı ön yargıları okulda yaşayabilmektedirler. Çocukların, öncelikle ön yargıları gördükleri öğretmenleridir. Maalesef, bazı öğretmenler, eğitim verdikleri çocuğun ülkesi ile ilgili yeterli bilgiye sahip değildirler. Çocukların ailelerinin de ilgisizliği veya dil bilmemekten kaynaklanan öğretmen - veli ilişkilerinin hemen hemen yok düzeyde olması, öğretmenlerin ön yargılarını daha da arttırmakta. Türk ve yabancı çocuklara yaklaşımları genelde ön yargılı olmaktadır. Ancak şunu da açıkça belirtmek gerekirdi, yabancılara özel ilgi gösteren öğretmenler de bulunmaktadır ancak bunlar da velilerin ilgisizliğinden dolayı birşeyler yapamaz durumdadırlar.

Okullarda, Arkadaşlar arasındaki ilişkiler büyüklere nazaran daha iyidir. Çünkü, çocukların dostluk kurmalarında pek bir zorluk olmadığı için, iki grup arasında da iyi arkadaşlık görülebilmektedir, nevarki, yabancı çocuklar ve grupları arasındaki arkadaşlık daha fazladır. Ancak, okuldan sonraki ilişkiler daha azdır. Bu durum özellikle Türk çocuklarında görülmektedir. Okul dışında genelde Türk çocuğu Türk çocuğu ile arkadaşlık etmek zorunda kalmaktadır. Bunda en büyük etken, ailelerin bir arada oturmaları ve bir çocuğun ailesi tarafından ev ödevi için bile olsa İsviçreli bir arkadaşına gitmesinin istenmemesidir. Büyükler arasındaki önyargılardan oluşan değerlerden dolayı ilişkiler okul düzeyinde kalmaktadır. Ailelerdeki, ürkeklik çocuklara da geçebilmektedir. Özellikle, ailelerinden iş yaşamı ve çevre ile ilgili duydukları bu çekingenliği daha da artırmaktadır. Ancak, bazen, çocuklar duyduklarıyla çelişkili olayları da olumlu olarak yaşayabilirler. Örneğin, İsviçreli babalar ile çocuklarının yakın ilişkiler içinde olması ve böyle bir ilişkiyi arkadaşlarında görmesi ailesinin İsviçrelilerle ilgili ön yargılarını anlayamamasına ve kavram karışıklığına girmesine neden olmaktadır. Bazen bu gibi durumlarda ailelerle beklentileri konusunda çatışmalara girebilmektedir. Çatışmaların yoğunlaşması sonucunda da öncelikle ailesinden utanma ve daha sonra Türk olmaktan dolayı utanma durumuna düşebilmektedir. Bu tip durumlar, genel olarak, okul yaşantısını İsviçre okulunda sürdürmüş olanlarda görülebilmektedir. Çünkü, İsviçre okul sistemi, yaşayan Türk toplumunun eğitimini tamamlayıcı bir sistem değildir. Bundan dolayı, çocuğun eğitimi okuldan önce ailesinde iken, okul sırasında, özellikle ailelerin çalışmaları durumunda daha az etkili bir duruma gelebilmektedir. Gerekli olduğu şekilde ana diline sahip olamayan çocuk, İsviçre okulundan kazandığı Almanca'nın etkisiyle, ana dilini kaybedebilir. Bu çocuklarda Almanca'nın anadil yerine geçtiği rahatça görülmektedir. Bu durumda, çocuğun ailesi ile de dil sorunları başlamaktadır. Kendilerini ifade edemedikleri için de sürtüşmeler yoğunlaşır veya aile ortaya çıkan bu durumu değerlendiremeyebilir, bu durumda da çocuk Türk toplumundan yavaş yavaş kopmaya başlayabilecektir. Bu durum genelde 1970 yıllarından önce gelen Türk ailelerinde izlenebilir.

Özellikle, diğer gruptaki gençler, ailelerinin İsviçreli ile ilgili sahip oldukları önyargıları, çalışma hayatında görmeye başlayınca ve özellikle Türk olmaktan dolayı bazı sorunlarla karşılaştıkları zaman kavgalara girişebilmektedir. Türk olmanın özelliğinden dolayı ve bizlerin herhangi bir olayda veya sorunla karşılaştığımız zaman gerekli yerlere şikayet etmeme özelliğimiz, kavgaları daha da sert duruma getirebilmektedir. Özellikle, İsviçreli, suçlu olmak için, kavgası sırasında ilk tokadı kendi yemeye çalışır.

Bu bizde tam tersi olduğu için, genelde kavgalarda ilk tokadı Türk atar ve bu nedenle de suçlu duruma düşer. Bize, gelen üç yaralama vakasında da karşılıklı ön yargılar büyük rol oynamıştır.

Ön yargıların oluşmasında etkili olan en önemli faktörler arasında, yabancıların ve Türklerin yaşadıkları bölgeler yer almaktadır. Yabancılar ve Türkler genellikle, endüstri bölgelerindeki fabrikaların evlerinde veya gelir düşüklüğünden dolayı ucuz evleri kiralayabildikleri bölgelerde oturmak zorundadırlar. Genelde bu bölgeler ise, gelir durumu daha iyi hale gelen İsviçrelilerin, daha iyi bölgelere gittiklerinden dolayı boşalttıkları bölgelerdir. Bu bölgelerde bazı sokaklarda yabancı nüfusu % 50 oranına kadar çıkmaktadır. Okullarda ise bu oran bazen % 70'lere kadar yükselmektedir. Bazı bölgelerde artan yabancı nüfus oranı, İsviçreli için ürkütücü olabilmekte ve bu durum basına yansıyan sorunlardan dolayı da daha korkutucu olmaktadır.

Aslında, bu "getto"laşma olayına olumsuz bakılabileceği gibi, yabancılar açısından olumlu bakılacak yönleride vardır. Yabancıların birarada yaşamaları kendi kültürlerini ve yeni oluşturdıkları değerleri yaşatması açısından bir ortam oluşturmaktadır. Eğer diğer bölgelerde yaşasalardı, İsviçre, toplumu içinde eriyebileceklerdi. Örneğin, asimile olan yabancılar genelde İsviçrelilerin çoğunluk olduğu bölgelerde yaşamaktadır. Bu bölgelerde yaşayan gençlerde, kimlik ve özellikle milliyet kimliği bunalımları izlenebilmektedir. Ancak "getto" denilen bölgelerde yaşayan yabancılar da ve Türklerde butip sorunlar çok az görülmektedir. Bunlar kendi oluşturdıkları yeni yaşam stiliyle daha mutlu gözükmemektedirler. Bu yüzden, ben gettolaşmaya olumlu yönden yaklaşılmaktayım., çünkü, bu alanlar şehirlerin sorun alanlarına girdiği için, toplumun ilgisini çekip, toplum tarafından ilgi de görebilmektedir. Bazı hizmetler bu gruplara yöneltilmektedir. Özellikle, Almanya ve İsviçre gibi yabancıları "Misafir işçi" statüsünde gören ve göçmen politikasına yanaşmayan ülkelerde, yabancıların kendi kültürünü devam ettirme imkanları ancak "getto"larda mümkündür. Buralarda, belki suça yönelme oranı, yüksek olabilir ancak bu sorunlar halledilebilir düzeydedir, ancak, kişilik ve kimlik bunalımına girmiş ve hangi topluma ait olduğunu bilmeyen gruba yardımcı olmak daha da zordur.

Özellikle, buradaki yaşantıda yabancı gençler arasındaki ilişkiler daha sık olmaktadır. Suça yönelmede ise, bu gruplardan bazılarının çoğunluğu oluşturarak grup suçlarına yöneldikleri görülebilmektedir. Örneğin Türk grubunda bir kaç İtalyan veya sorunlu kesimden gelen İsviçreliler de yer almaktadır. Ancak genel olarak suça yönelme durumuna bakıldığında zaman bu bölgedeki suç oranı İsviçreli içinde, İtalyan içinde diğer bölgelerden daha yüksektir. Bunlardan dolayı, yaşanan çerçevede suça yönelmede etkin olmaktadır.

Ancak, çocukların oturdukları yerler değerlendirilerek, suça yönelmede çevre büyük rol oynamaktadır diye düşünmek oldukça yanlış bir yaklaşımdır, çünkü, çocuğun ve gencin suça yönelmesinde en büyük etken, öncelikle ailesi ve ailesinin yapısıdır. Ailenin geçir-

miş olduğu aşamaların çocuk üzerindeki etkileri ve bundan doğan gelişim dönemlerindeki olaylar, suça yönelmede daha önemli bir etken oluşturmaktadır.

Özellikle, yurtdışında çalışan Türk vatandaşlarının yaşamış oldukları iç ve dış göç olayı, bu olayları istemeden de olsa yaşamak zorundaki çocukları ve gençleri, olayın "kurban"ı durumuna getirmektedir. Düşünelebilir ki, yurtdışında yaşayan ikinci nesil, birinci nesile göre sorunlarında farklılıklar yaşamak zorundadır ancak birinci nesile göre yaşadıkları ülkelere uyum sağladıkları için de daha az sorunları bulunmaktadır, bu sorunlar üçüncü nesillerde daha da azalma gösterecektir. Gözlemlerime göre, üçüncü neslin sorunlarının daha az olacağını düşünemiyorum, çünkü, özellikle Türkiye'den yapılan ikinci nesil evlilikleri, olayın gene bir kısır döngü gibi tekrarlanmasına neden olabilmektedir. Şöyle ki, özellikle, ikinci neslin yaşadıkları toplum içinde meslek edinmemeleri onları babalarının yaptıkları işlere yönlendirmektedir. Ancak evlendikleri zaman babalarının yanında yapamadıklarını yapmak amacıyla bir tüketim açlığı içinde bulunmaktadırlar. Bu tüketim açlığını karşılamak için ise, çocuklarını bakım için Türkiye'ye göndermeye başlamaktadırlar. Özellikle de görücü üsülü ile yapılan ikinci nesil evliliklerin, ailelerin Türkiye'ye kesin dönüşlerinden sonra, yürümeye başladığı görülmektedir. Bu kesimde oldukça büyük boşanma olayları başlamaktadır. Bunun da, kurban'ları üçüncü nesili oluşturacak çocuklardır.

Ancak, İsviçre'de ve diğer Avrupa ülkelerinde suça yönelen gençler ilgili uygulamanın insancıl olması ve Türk çocuklarının da bu uygulamayı yaşayabilmeleri, Türkiye'de yaşayan çocuklara göre büyük şanstır. Bu ülkelerdeki suçlu çocuklara karşı yaklaşım düşünce ve uygulamayı Türkiye'de görmemek, bu sistemde çalışan için bir üzüntü nedeni olmaktadır. Özellikle, basında çıkan eli kelepçeli çocuk resimleri ve bunlara gösterilemeyen reaksiyonlar oldukça üzüntü vericidir. Söylevlerde yaptığımız çocuklara yönelik övgülerimiz ve çocuklara yönelik bir bayramımızın olmamasından dolayı gururlanmalarımız, çocuklara ve gençlere yönelik özellikle de suça yönelenlere karşı uygulamalarımız ne yazık ki oldukça üzücüdür. Dileğim, diğer Avrupa ülkelerin de uygulanan yaklaşımın ülkemizde de biran önce uygulandığını görebilmektir. Bu uygulamaya bir Türk çocuğu her zaman layiktir.

Ayrıca, şimdiden, toplumumuzda, oldukça geniş bir grubu oluşturan çocuklarımıza ve gençlerimize gerekli olan hizmetleri özellikle sosyal hizmetleri götürmezsek, ilerde daha büyük boyutlarda karşılaşılabilecek sosyal sorunların çıkmasına neden olabilecektir.

Ne yazık ki, oldukça hızlı sosyal ve ekonomik değişimleri yaşayan Türkiye'de Bu da, ilerde yaşayabileceğimiz sorunların çözümünü daha da zorlaştırmaktadır. Dileğim, yaklaşımların ve uygulamaların daha da olumlu yönlerde değişiklik göstermesidir.